

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Narečnina za tuzemstvo: četrtletno 7-00 Din, polletno 13 Din, celoletno 25 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 45 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

K načrtu novega občinskega zakona

Prav malo je verjetno, da bo sedanja Narodna skupščina mogla še skleniti kak nov večji zakon, dasi bi radi videli predvsem dober zakon o neposrednih davkih, ki bi izenačil bremena in jih olajšal.

Skrbi pa nas tudi novi občinski zakon. Strinjamo se s tem, da dobimo enoten zakon o občinah za vso državo. Tudi s tem se strinjamo, da večja občina lažje zmaga svoje današnje naloge kakor mala, ne strinjamo se pa z mišljenjem, da naj bodo občine po vsej državi prilično enako velike (okoli 2000 prebivalcev) brez ozira na krajevne razmere.

Občinski zakoni, ki so zdaj veljavni v mariborski in ljubljanski oblasti, niso slabi in v marsičem lahko služijo za vzor. Tudi naš proporcionalni volilni red, se je na deželi dobro obnesel in vsi se veselimo, če se možje vseh strank zedinijo k enodušnemu glasovanju za napredek občine. Marsikdo se pritožuje, da se zaradi splošne in enake volilne pravice v občinskem odboru pojavljajo sklepi, ki premalo štedijo stare domačine. Ne more se tajiti, da ima ta enakost svoje senčne strani. Gotovo pa je, da se od leta do leta položaj izboljšuje: resni, preudarni domačini obdrže močan vpliv, priseljenci pa dobivajo vedno več zmisla za novo domačijo in se odtegujejo vetrnjakom, ki bi zavozili občino v propast, češ, mi gremo lahko vsak dan proč. Sedanji volilni sistem torej ni najboljši, a dokler kdo boljšega ne napravi, ki bo demokratičen kakor sedanji, a bo varoval stalnost gospodarske politike naših občin, se bo prepričal, da gibal le okoli tega, ali se naj pogoj za volilno pravico podaljša od enega na dve ali več let prebivanja v občini.

Velike važnosti je vprašanje obdavčevalne svobode občin. Kako izravnati nasprotujoče si interese stanov in razredov, a ne zaiti v napako, da vlada po mili volji razveljavlja ali izpreminja občinske finančne sklepe?

Teško je rešiti tudi vprašanje računskega nadzorstva občin. Nihče ne želi, da se vlada meša v občinske račune, a kontrola mora biti ostra, kajti korupcija ni doma samo na vrhovnih mestih, ampak smo je našli v občinah in cestnih odborih na deželi prav mnogo.

Od več strani sem dobil vprašanja, ali se bo po novem zakonu res združilo po več občin, oziroma se bodo potegnile nove meje. Načrt res postavlja merilo, da ima občina obsegati okoli 2000. duš, a dopušča izjeme

posebno tam, kjer so kraji malo obljudeni in je promet težaven. Vendar bomo zakonu tudi v tej obliki nasprotovali, kajti ne moremo dopustiti, da bi kje pri zeleni mizi gospodje sestavljali in delili občine na karti. Kjer je združitev pametna in koristna, naj se najdejo pota, kako se to brez škode izvrši. Kjer pa se prebivalstvo odločno in iz utemeljenih vzrokov temu protivi, tam ne kaže siliti ljudi skupaj, ker rajši naj dve mali občini malo delata, kakor da se v združenih občini vrši bratomorni boj, ki onemogoča vsako delo.

Velike važnosti bo v zakonu tudi točna določitev, koliko ima občina vršiti prenešenega delokroga za državo. Nekaj bo gotovo treba, a mi bi radi videli, da je občina prosta vojaške razvidnosti, odmere gotovih davkov in njihovega pobiranja. Vse to danes delajo občine v Srbiji. Čim manj bo naša kmečka občina «birokratska», to je obložena z urad-

niškimi pisarijami, tem boljše bo za nas vse. Država naj občinam ne naprti preveč težkega prenešenega delokroga, ker potem tudi ne bo treba nastavljal dragih uradnikov.

Kakor sem že zgoraj povedal, se mi zdi, da zakonski načrt o občinah še ni zrel in da bomo imeli prej še volitve, preden pride ta načrt pred Narodno skupščino. SDS bo stala na braniku svobode občin, njihove najširše samouprave, omejitve državne kontrole na prenešeni delokrog, skušala bo doseči, da se gospodarska kontrola občin prepusti kakemu neodvisnemu činitelju, in delovala bo za tako opredelitev prenešenega delokroga, da bi zanj ne bilo treba dragega aparata.

SDS pa tudi z vzgajanjem duševno razvitega, samostojno mislečega, izobraženega naraščaja usposablja naš narod, da bo lepi okvir občinske samouprave znal izpolniti z razumnim delom, prožetim s socialnim duhom.

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Brezplodnost klerikalne politike

Priznanje dr. Korošca, da ni klerikalna politika ničesar dosegla za rešitev gospodarskih in socialnih vprašanj v Sloveniji

Petletna svetovna vojna je tako razrvala temelje narodnega gospodarstva, da bomo še dolgo časa morali občutiti njene škodljive posledice. Prva dolžnost vseh javnih činiteľjev bi morala biti skrb za čim večjo ublažitev vseh bremen, ki jih je naložila nesrečna vojna izčrpanemu človeštvu, skrb za čim hitrejšo in uspešnejšo obnovo narodnega gospodarstva, za rešitev vseh nanovo nastalih gospodarskih in socialnih vprašanj, predvsem pa za rešitev nujno perečih življenjskih vprašanj našega kmetijstva, ki je v Jugoslaviji glavni temelj našega narodnega gospodarstva.

Predvsem bi morala glede Slovenije skrbeti slovenska klerikalna stranka za to, da bi vsaj nekoliko popravila svoj velik greh, ki ga je zakrivila s hujskanjem na vojno. Ne smemo pozabiti, da je v začetku vojne navduševal celo ljubljanski škof vojake na vojno proti Srbom, češ, da so Srbi «zakleti sovražniki samega Jezusa», in da je zaradi tega boj proti njim Bogu dopadljiv. Tedaj je «Slovenec», ki se tiska v tiskarni ljubljanskega škofa, pisal: «Če je kdaj kaka vojna bila pravična, je vojna proti Srbiji. Ta država mora biti ponižana, to je edina pot do resničnega, trajnega miru.» Ne smemo pozabiti, da je vodstvo klerikalne stranke oficijelno pozivalo k denunciranju onih, ki bi kazali svoje jugoslovensko mišljenje.

Dobrodušni Slovenci smo hitro pozabili, da so klerikalni hujskači pošiljali naše ljudi v vojno, da so po naročilu ljubljanskega škofa agitirali s priznic za vojna posoila in

tako upropastili na tisoče rodbin, da so demuncirali in pošiljali naše ljudi v taborišča za interniranje, kjer so siromaki umirali zaradi lakote in na kužnih boleznih. Tisoči vdov in sirot v največji bedi danes objokujejo svoje med vojno umrle svojce.

Pričakovali smo, da bo klerikalna stranka napela vse moči in spokorjena skušala s smotrenim delom na gospodarskem in socialnem polju popraviti vsaj deloma to, kar je zagrešila med vojno. To pričakovanje pa se je izkazalo kot neutemeljeno; klerikalci so se ob ustanovitvi Jugoslavije samo potuhnilli, toda kmalu so zopet pokazali svojo barvo.

Z demagoškim varanjem, z zlorabo vere in cerkve, s hujskanjem proti jugoslovenski vzajemnosti po starih avstrijskih metodah so si znali pridobiti večino slovenskih poslanskih mandatov in s tem tudi odgovornost za reševanje gospodarskih in socialnih vprašanj v Sloveniji.

Jugoslavija jim je odpustila, postavila jih je celo na vodilna mesta v državni upravi ter jim dala moč in denar v roke. Dr. Korošec je bil ponovno ministrijski podpredsednik, ostali klerikalci ministri, v svojih rokah so imeli ponovno tudi prve pokrajinske vlade v Sloveniji.

Že več kot sedem let imajo večino slovenskih poslanskih mandatov v svojih rokah, naredili pa niso ničesar za zboljšanje gospodarskega položaja v Sloveniji. Vse njihovo delo se je izčrpavalo v državnopravnih separatističnih bojih, s čimer so ovirali še druge

pri reševanju vsakdanjih nujnih življenjskih vprašanj.

Poročali smo že, da je govoril voditelj slovenske klerikalne stranke dr. Anton Korošec v Ljubljani na nedavnem zborovanju klerikalne Kmečke zveze. Ugotovili smo ob tej priliki, da ni mogel večkratni bivši minister jugoslovenske vlade ob tej priliki pokazati na najmanjši uspeh klerikalne politike in da se sploh ni bavil s potrebami in zahtevami kmečkega stanu. In vendar ima dr. Korošec za seboj dvajset slovenskih poslanskih mandatov, zaradi česar nosi tudi glavni del odgovornosti za razvoj razmer v Sloveniji.

Dr. Korošec je nekaj dni kesneje govoril tudi na shodu svojih ljubljanskih somišljenikov. Mislili smo, da bo vsaj ob tej priliki povedal, kaj je dosegel s svojo politiko. A tudi ob tej priliki nismo ničesar podobnega čuli. Dr. Korošec je sicer zatrjeval, da se je klerikalna stranka «zanimala» za razne stave, za uradniški, obrtniški, delavski in kmečki stan, kaj pa je naredila za zadovoljitev vseh teh stanov, ni povedal. Vse premalo je namreč, ako dr. Korošec trdi, da se je za razna vprašanja samo zanimal, povedati bi moral, kakšno politiko je vodil, da bi se ta vprašanja rešila. Ali vodijo klerikalni poslanci mogoče nalašč tako politiko neuspehov, da ostanejo ljudje še nadalje nezadovoljni in da klerikalni agitatorji laže hujskajo proti enotnosti naše države?

Dr. Korošec kot voditelj slovenske večinske stranke bi moral podati natančen obračun svojega dela!

Dr. Korošecev molk o «uspehih» klerikalne politike je za nas priznanje, da je bila ta politika napačna in pogrešena. Dr. Korošec se s svojo stranko ni izkazal vrednega zaupanja, ki mu ga je pri volitvah izkazalo slovensko delovno ljudstvo na podlagi klerikalnih obljub. Te obljube so ostale neizpolnjene, četudi so imeli klerikalni voditelji dovolj časa in prilik, da bi jih izpolnili.

Vprašamo, ali so ti ljudje, ki so svoječasnno hujskali na vojno in ki tudi po vojni niso ničesar storili, da bi popravili svoje grehe, še vredni, da zastopajo koristi našega ljudstva? Ali niso ti ljudje po tolikem varanju

v polni meri zaslužili, da jih ob prvi priliki pošljemo v politični pokoj? Ali naj slovensko ljudstvo še nadalje trpi zaradi brezvestnosti bivših avstrijskih zagovornikov vojne?

Danes spoznava vsak pameten človek, da je imela edino prav SDS, ki je vedno svarila naše ljudstvo pred škodljivo klerikalno po-

litiko, da je imela edino prav SDS, ki je vedno zahtevala rešitev gospodarskih in socialnih vprašanj na podlagi enakopravnosti vseh državljanov ter opozarjala na škodljivost brezplodnih državnopravnih bojev.

Zato se tudi vtiste SDS z vsakim dnem množe!

Politični pregled

Stojimo pred važnimi dogodki. Mogoče že v trenutku, ko to pišemo, nastajajo izpremembe, ki utegnejo voditi

k novim volitvam.

Položaj vlade je nevzdržen. Zveza med radičevci in radikali je skrhana do skrajnosti. Obenem pa obe stranki v svoji sredi preživljata hude notranje borbe. Jutri v petek se sestane Narodna skupščina k toliko pričakovani razpravi

o interpelacijah glede korupcije.

ki so jih vložili: eno samostojni demokrati, drugo davidovičevci. Našim čitateljem je znano, da je zet Ljube Jovanovića razkril v javnosti številne nelepe afere Pašičevega sina Radomirja. O teh razkritjih se bo torej razpravljalo, da se dožene, koliko je resnice. Stari Pašić je sicer izjavil, da nima ničesar proti temu, ako njegovega sina obsodijo, če je ta res kriv, toda obenem zahteva, da se preiščejo tudi ostale korupcijske zadeve od prevrata do danes, ki so jih zagrešili drugi možje.

Radić že celih 14 dni grmi proti korupciji, kakor da bi on edini bil v to poklican in čeravno je še zmeraj z radikali v vladi. Jutri pa se le utegne zgoditi, da Radić potegne z opozicijo, s čimer bo vidno pretrgana njegova zveza z radikali, in sedanja

Uzunovičeva vlada bo morala podati ostavko.

Kaj bo sledilo nato? Kakor smo že v uvodu omenili, bodo edini izhod iz zamotane položaja nove volitve. A kdo jih bo vodil, kdo bo imel volilno vlado? Radičevci in tudi naši klerikalci se zanašajo na Ljubo

Jovanovića. Nadejajo se, da bo Jovanović potegnil s seboj del radikalskih poslancev, na kar bi radičevci skupno z njim dobili volilni mandat ter bi po potrebi pritegnili v volilno vlado še klerikalce ali kako drugo opozicijsko stranko. Menimo pa, da je to račun brez krčmarja. A če bi se tudi zgodilo po njihovem, pomagalo jim ne bo nič. Ljudstvo je klerikalce in radičevce že do kosti spregledalo in si bo dobro premislilo, ali naj jim še zaupa volilne kroglice.

Najboljši dokaz, da

Radičeva stranka peša na vseh straneh.

so pač Radičeva zborovanja. Včasih, ko je Radić oznanjal republiko, se je vse trlo na njegovih javnih zborih. Po lanski izpreobrnitvi se Radić dolgo ni upal pred svoje volilce. Zdaj pa zopet sili med ljudi. Toda, kamor pride, povsod se lahko prepiča, da ljudstvo ni vol, ki ga danes lahko krmiš s senom, jutri s slamo. V nedeljo je Radić govoril v Tolisi. Poslušalo ga je le nezatno število seljakov, pa še ti so ga vpraševali, kam je zapravlil republiko. Radić se je ves poparjen vračal v Zagreb in ga ni mogel potolažiti niti minister Pucelj, ki je skupno z Radićem gledal polom.

In naši klerikalci? Kaj imajo pokazati in povedati oni? V soboto zvečer je dr. Korošec v ljubljanskem Mestnem domu v daljšem govoru razodel svojim somišljenikom, da za Ljubljano

ni ničesar dosegel.

čeprav je ljubljanski poslanec. Naravno, da so še tem manjši njegovi «uspehi» za ostalo Slovenijo. Zvračal je krivdo na druge, a s tem je le v polnem obsegu potrdil nesposobnost svoje politike.

Anton Stražar:

Od vojaka do graščaka

(Po ljudskem pripovedovanju.)

(Dalje.)

V.

Rihtarjev Tomažek se je v regimentu grofa Kolovrata udeležil vseh hudih bojev v Šleziji v dnevih od 12. do 23. novembra leta 1757. Svojega stotnika je kljub temu, da je bil tudi sam ranjen, rešil gotove smrti.

Stari vojaški poveljnik v Ljubljani se je zelo čudil mlademu toda postavnemu Rihtarjevemu Tomažku, ko se je javil, da želi prostovoljno vstopiti v soldaški stan. Tiste čase je bilo to nekaj izrednega, ker so kmečke fante morali le s težavo loviti.

Tomažka so z drugimi fanti, ki so jih ujeli, odposlali k znanemu grenadirskemu polku grofa Kajetana Kolovrata. (Pozneje se je polk imenoval 17. pehotni polk ali ljubljanski regiment.)

Tako je mladi Tomažek postal grenadir. V tistih bojevitih časih, ko je imela Marija Terezija borbe na vseh koncih in krajih, je naš Tomažek imel priliko videti in obhoditi dosti sveta. Mladega in vedno veselega fanta so imeli vsi radi.

Na Ogrskem, v taborišču blizu Budima, je stotnik Henrik izbral Tomažka za svojega slugo. Stotnik Henrik je bil splošno priljubljen poveljnik. Kakor so vojaki splošno vedeli, je bil doma v obližju nemškega Gradca; oče njegov je bil graščak in seveda nemškega po-

kolenja. Žena njegova pa je bila rojena na Kranjskem. Zaradi tega je bil stotnik vrlo naklonjen slovenskim fantom.

Prijazna stotnikova gospa je skoraj vedno, ako so le dopuščale razmere, bivala pri svojem možu. Posebno pa je vsem vojakom ugajala krasna in ljubezniva stotnikova hčerka Katinka, ki se je ravno razvijala v zalo mladenko. Po materi je dobro govorila slovenski in je kaj rada kramljala z vojniki. Obe, gospa in gospica, pa sta posebno radi imeli vedno šaljivega Tomažka.

V pričetku meseca oktobra leta 1757. se je moral stotnik Henrik ločiti od svoje ljubljene žene in hčerke, kajti ves Kolovratov polk se je odpravljal v Šlezijo, kjer so Prusi znova silili čez meje.

Bilo je zadnji dan pred odhodom. Vedno vesela Katinka je bila silno žalostna. Pa tudi Tomažek je bil nekako potr.

Ko je na hodniku ravno snažil stotnikovo bojno opravo, pride k njemu Katinka in med mladima človekoma se je začel naslednji pogovor:

«Pozdravljeni, gospica Katinka!» je dejal Tomažek. «Vidite, kako pridno pripraviljam bojno opravo za gospoda. Pa tudi svojo si bom dobro osnažil. Kajne, gospica, da se boste kaj spominjali na naju? Kjer bo naš gospod, tam bom jaz; nič se ne bojte, gospodu se ne bo nič hudega zgodilo, dokler bom jaz živ!»

Mlada deklica se je zjokala ob teh besedah, kajti skrbelo jo je, bo li še kdaj videla svojega očeta.

Tomažku se je precej smilila žalostna Katinka, zato jo je začel tolažiti:

«No, no, Katinka, le nikar ne bodite preveč žalostni. Pa menda vendar ne mislite, da se ne bi več videli?!... Veste, to meni še malo ni mar, strahu nimam nobenega! Ampak to-le bi povedal: pri nas na Kranjskem je navada, da fantom, ki odhajajo na vojno, pripenjajo dekleta šopke. Te imajo fantje vedno pri sebi za vesel spomin. A jaz, jaz bom šel brez šopka — samo to me žalosti...»

Katinka je pri teh besedah nedolžno pogledala Tomažka, se molče okrenila, pa se kmalu zopet vrnila nazaj z vršičkom rožmarina in šopkom prelepih rdečih nageljnov. Pristopila je k Tomažku, mu pripela šopek na prsi in tiho dejala: «Bodi za spomin!»

Mladi grenadir je ginjen izpregovoril:

«Gospica, iz srca se vam zahvaljujem za ta prijateljski spomin! To vaše darilce me bo vedno spominjalo na vas in me obenem vedno opominjalo, da bom povsod zvest in ob strani vašemu očetu!»

Po teh Tomažkovih besedah je Katinka stopila k njemu in mu nežno stisnila roko. Začuden mladi grenadir je ves zamaknjen poslušal njene nedolžno-iskrene besede:

«Tomažek, tudi jaz te bom imela vedno v najboljšem spominu! Ves čas, kar te ne bom videla, bom mislila nate in prosila Boga, da se srečno povrnete z mojim očetom k meni in moji mamicí. Prosim te, ljubi Tomažek: če boš videl kdaj mojega očeta v nevarnosti, pomagaj mu, ako boš le mogel! Ne bo ti zastoj! Okrito povem: Rada te imam kakor bi bil moj rodni brat ali tovariš od mladih nog...»

Tomažek ni vedel, ali je v resnici čul te besede — ali so vse samo mamljive sanje...

Kako vse drugače, samozavestneje stopa pred narod Samostojna demokratska stranka! Ona je navzlic temu, da je v opoziciji, nastopala pri vseh zadevah, ki so se reševale v Narodni skupščini, s tako sposobnostjo in odločnostjo, da je radikalsko-radičevska vlada imela

pred 22 SDS poslanci večji rešpekt kakor pred vso ostalo opozicijo.

A kar je še važnejše: SDS je mlada stranka in si je za časa, kar je v opoziciji, šele postavila močne postojanke med narodom. Svetozar Pribečević je v nedeljo imel svoj

71. veličastni zbor v Okučanih

in tu je jasno poudaril: Naš čas prihaja. Pri volitvah bo naša zmaga velika. A čim nam narod pokloni zaupanje, boste videli, kako bo SDS-znala prijeti korupcijo za vrat in uvesti pošteno državno gospodarstvo! Zatorej se SDS volitev ne boji, marveč jih le želi.

Med pomembnejšimi zadevami, ki jih je zadnje dni rešila Narodna skupščina, je omeniti sprejetje

trgovinske pogodbe z Avstrijo.

ki je sicer v marsičem zelo pomanjkljiva, a pomeni prvo prijateljsko zbliznanje med slovenskimi in Avstrijo. Pri razpravi o tej pogodbi so vzbudile pozornost cele Narodne skupščine izvajanja našega poslanca dr. Ljudvita Pivka, ki je obravnaval dobre in slabe strani pogodbe.

V zunanjem svetu je bila vsa pozornost posvečena velikanski stavki na Angleškem. Stavkalo je okrog 4 milijone delavcev. Prvkar pa prihaja poročilo, da je

splošna stavka v Angliji končana.

Rudarji stavkajo sicer še nadalje, a je upati, da se bo tudi z njim stvar kmalu uredila.

Razburljivo vesti prihajajo iz Poljske, kjer utegne izbruhniti

državljanska vojna.

Vojaštvo, ki je zvesto znanemu maršalu Pilsudskemu, se upira novi vladi, ki jo je te dni sestavil Vitoš. Prezident republike je pozval vojaštvo k pokorščini, toda vojaštvo ga nič

preveč ne uboga, marveč bo storilo tako, kakor bo velel. Pilsudski.

Tudi v Nemčiji so te dni razkrili

obsežno zaroto proti sedanji republiki.

Berlinska policija je razkrinkala priprave za državni prevrat, ki so jih vršili pristaši bivšega cesarja Viljema, hoteč upostaviti dinastijo. Kakšen dogodek bi to bil, si je lahko misliti, — a obenem je tudi verjetno, da bi v primeru monarhističnega prevrata v Nemčiji skočila po konci vsa Evropa, ki pač ne more dopustiti, da bi jo nemški prenapeteži še enkrat pahnil v kri in ogenj.

DOPISI

ŠT. VID NAD LJUBLJANO. Nekdaj najtrdnjša trdnjava nazadnjaštva v ljubljanski okolici je bil naš Št. Vid. Danes se klerikalizem vzdržuje poglavito le še s pomočjo škofovih zavodov, oziroma njegovih profesorjev, dočim je naša mlajša generacija naprednega duha. Klerikalni voditelji poskušajo vse, kako bi zvabili naše ljudi v mračnjaštvo. Prihodnjo nedeljo pripravljajo otvoritev Orlovskega doma. K tej paradi bi radi pritegnili tudi napredne sloje z zvižajo. Po vsej občini so razposlali vabila k proslavi — 60letnice «Blaž Potočnikove čitalnice». Starejša generacija dobro ve, da je bil pokojni šentviški župnik Blaž Potočnik zaslužni rodoljub, toda klerikalec današnjega kova ni bil. Bil je dovtipnež, pevec, veseljak, ki ni delal razlike med svojimi župljani. Ako se sedaj naši nestrpni klerikalci zatekajo pod njegov prapor, uganjajo hinavščino, oziroma si kot srake lastijo pavovo perje. Pred 60 leti se je na pobudo naprednih slovenskih mož, naših očetov, začel buditi narod iz tisočletnega spanja. Priredil se je znani Vižmarski tabor. Takrat je bil slučajno v Št. Vidu za župnika Blaž Potočnik. Na povabilo takratnih izobražencev se je pridružil k ustanovitvi Narodne čitalnice, ki se je prav lepo razvijala. Imela je «Novice», pozneje tudi «Slovenski Narod» in «Slovenca». Ljubljanski rodoljubi so podarili dela naših najboljših pisateljev: Jurčiča, Kersnika, Stritarja, Tavčarja itd. Blaž Potočnik je umrl, Narodna čitalnica pa je ostala neokrnjena naprej. Imela je mnogo članov iz vseh slojev in političnih strank. V to lepo soglasje pa se je pred dobrimi 20 leti vsidral takrat rojeni klerikalizem in začel svoje razdiralno in hujskajoče delo. Iz Narodne čitalnice je iztrebil vse napredne elemente, napredne časopise in bogato knjižnico je dal pod farovski indeks, Narodno čitalnico pa prekrstil v Blaž Potočnikovo. Če bi bil takrat dobrodušni in nepristranski Blaž Potočnik navzoč, bi te razdiralce gotovo oklofutal in razpodil. Ker ga pa ni bilo več, je posledica, da čitalnica od takrat umira. Članstva je prav malo, knjižnice pa menda sploh ni več. Napredni šentviški sloji, ki so si medtem ustanovili svojo bogato knjižnico, lahko mirno utrpijo umiranje po klerikalizmu ubite čitalnice, nikakor pa ne mislijo delati prihodnjo nedeljo štataže pri proslavi klerikalnega nazadnjaštva.

VODICE NAD LJUBLJANO. Zveza slovenskih vojakov, podružnica Vodice, je sklenila postaviti v Vodich spomenik vsem vojakom-faranom, padlim na bojnih poljanah. V ta namen je odbor že zbral med farani 4804 Din 25 p, za kar se na tem mestu vsem darovalcem prav pristrčno zahvaljuje. Na pokopališču je v ta namen že izbran prostor. Spomenik bo postavljen koncem avgusta in bo stal približno 8000 Din. Dobra polovica je torej že zbrana. Potrkati pa bomo morali še na dobra srca, da z združenimi močmi postavimo spomenik tistim, katerih kosti trohne po bojnih poljanah. — O d b o r.

PRESEKJE PRI LJUBLJANI. V nedeljo dne 16. t. m. bodo pri nas odkrili spomenik v svetovni vojni padlim, oziroma pogrešanim faranom. Na dveh ploščah, ki bosta vzdani v preprosto, a lepo kapelico, bodo napisana imena 56 vojnih žrtev. Po 10. maši se bo vršil najprej žalni spreved, nakar bo govoril bivši vojni kurat g. Bonač. Domači moški zbor bo zapel «Oj Doberdob» ter žalostinki «Blagor mu» in «Vigred se povrne». Ob priliki odkritja bo marsikdo našel tu dragega prijatelja iz vojnih grozot. Preserje so znane kot priljubljena izletna točka ter imajo zelo ugodne železniške zveze za prihod in odhod.

SELŠKA DOLINA. V «Kmetiskem listu» je pisal znani dopisnik z velikim slivospevom na g. Puelja zaradi rešitve sklepov o pašniških razmerah na planini Nemški Rovt. Mislimo, da bi

Šele čez čas se je tudi on opogumil in molče poljubil Katinki drobno belo ročico, ki je še vedno ležala v njegovi dlani...

Po smrti avstrijskega cesarja Karla je zasedla prestol njegova hči Marija Terezija. Mlada carica je že ob nastopu svoje vlade imela obilo sovražnikov, najhujši izmed vseh pa je bil pruski kralj Friderik.

V poletju leta 1757. se je Friderik z vso bojno močjo vrgel proti Avstriji. Prodiral je s svojo vojsko skozi Šlezijo proti glavnemu mestu češkega kraljestva Pragi. Že do 12. junija je bilo v praškem mestu od topovskega ognja uničenih okrog 800 hiš. Toda z 18. junijem pa se je Avstrijecem obrnila sreča na bolje. Znani avstrijski poveljnik Daun je prisilil pruske čete, da so se začele počasi umikati.

V pričetku meseca novembra, ko je z drugimi oddelki prišel na bojišče tudi Kolovratov polk, so se vršili najhujši boji okrog mesta Vratislave; posebno ostra pa je bila borba za reko Lohe v pustem meglenem dnevu 22. novembra. Avstrijci so zgradili nagloma kar sedem mostov čez reko in se vrgli na Pruse. Prvi so prišli čez reko grenadirji Kolovratovega polka. In ti grenadirji so se tako hrabro borili, da jim je cesarica kasneje za pol leta nakazala dvojno vojaško plačo.

V prvih vrstah Kolovratovega polka je bil poleg drugih kranjskih fantov tudi Tomažek s svojim stotnikom Henrikom. Kakršna je pač kranjska zvestoba, je pogumni mladi Tomažek bil vedno zvesto ob strani svojega poveljnika. Dobrih deset dni, kar je bil v teh divjih borbah, mu je bila še vedno sreča naklonjena; enako tudi stotniku.

Bilo je hladno jesensko jutro, ko je stotnik Henrik z drugimi stotnijami vred znova naskočil Pruse onstran reke. Avstrijci so se previdno in skrajno tiho brez vsega trušča plazili proti sovražnim postojankam. Toda preden so dosegli svoj namen, da bi namreč lopnili po Prusih kar iznenada, so jih ti zavohali in se postavili po robu.

Vnelo se je strahovito klanje. Bajonet in sablja sta pela strašno krvavo pesem.

Tomažek se je držal vedno v neposredni bližini svojega stotnika. Divje prerivanje in klanje je trajalo že nad pol ure, pa še vedno brez vsake odločitve. Kar naenkrat se je nekemu Prusu posrečilo, da je z vso ljutostjo naskočil stotnika Henrika. Izbil mu je s svojo dolgo puško sabljo iz rok. Tomažek je uvidel, koliko ura bije: Z vso besnostjo je naskočil tega orjaka. Prus bi bil z vso močjo nameril stotniku bajonet v prsi, pa Tomažek je prestregel smrtni sunek.

V tem trenutku sta znova dva Prusa naskočila Tomažka; enemu se je ubranil, a drugi ga je lopnil s puškinim koptom ravno od strani pod vrat. Tomažek se je radi silnega udarca zgrudil na tla tik stotnika, ki je že ležal v nezavesti.

Ravno v tem času, ko sta Tomažek in stotnik omagala v borbi, so avstrijski vojaki pogrnali Pruse v beg. Po preteku dveh ur so sanitejci začeli pobirati ranjence; tako so našli tudi ta dva zvesta bojna tovariša. Tomažek se je ravno nekoliko zdramil in zasilno obvezoval stotnikovo občutno rano na prsih. Polagoma se je zavedel tudi ta in dejal mlademu zdravniku, ki je klečal poleg sanitejcev ob njem:

«Gospod, prosim samo, da odvedete mene in mojega zvestega slugo skupaj; ta me je otel gotove smrti!»

Ko se je Tomažek v družbi stotnikovi peljal na vozu, mu je stotnik govoril:

«Tomažek, kar si storil ti danes zame, ne bo nikdar pozabljeno!»

Mladi vojak je pozabil pri teh besedah na svoje bolečine. V srcu mu je vzkliklo veliko upanje, da se zdrav vrne iz vojne in da mu enkrat zasiže srečna bodočnost. Z desnico je segel pod svojo vojaško suknjo, privlekel na dan šopek z vršičkom rožmarina in s prelepimi rdečimi nageljni — in pritisnil ga je na svoje suhe ustnice...

(Dalje prihodnjih.)

Ivan Albreht:

Za sina

Povest.
(Dalje.)

Vse ji je zastalo, ko je začula, da Milan — prerokuje. Bil je razcapan in tako čudno našemljen, da ga je bolj slutila nego spoznala. Kakor plaha ptica, ki jo je omamila kačji pogled, je trepetala, s silo hotela proč in se vendar bolj in bolj bližala Milanu. Andrej je šel z njo. Tudi njemu je bilo neprijetno. Zdelo se mu je, ne da bi bil vedel zakaaj, kakor da mu preti od tega človeka nekaj bridkega, nekaj neznansko trpkega, česar bi se lahko ognil, ako bi le vedel, kaj mu je storiti. Toda so trenutki v človeškem življenju, čisto neznančni, malenkostni in brezpomembni trenutki, ki človeka popolnoma zmedejo in mu

lno tulje, če bi ne bilo te rešitve. Dopisnik naj prej povpraša prebivalstvo, kako je s tem zadovoljno, in naj šele potem piše.

LESKOVEC PRI KRŠKEM. V leskovsko okolico je začelo prihajati vedno več izvodov «Domovine», kar pa nekaterim ne prija. Ker ne morejo proti temu ničesar storiti, so si nekateri klerikaleci in klerikalke izmislili naslednje: Ker ima naš pismonoša velik okoliš za raznašanje pošte, je zadovoljen, če kdo vzame pošto za katero vas. Na ta način dobe včasih imenovani klerikalci in klerikalke v roke našo «Domovino», ki jo v svoji krščanski gorečnosti seveda najprej skrivaj prečitajo in potem šele čez več dni dajo vso zmečkano pravim naročnikom ali pa celo vse izvode zažgejo. Oni tega ne vedo, da ravno na ta način največ agitirajo za nove naročnike. Ker pa mi hočemo, da «Domovino» dobimo ob pravem času, ker jo komaj pričakujemo, jim povemo, da ne bomo trpeli, da bodo oni delali za našo «Domovino» kakor svinja z mehkom. Če jim ta opomin ne bo zadostoval, jim bomo še drugače posvetili. — **Domovinarji.**

OREHOVEC PRI KOSTANJEVICI. Na Florjanovo nedeljo smo imeli pri nas vsako leto običajno domačo žegnanje pri tukajšnji kapelici, katerega se je udeležilo tudi gasilno društvo iz Kostanjevice z godbo. Letos se nam je pa povedalo od strani gg. duhovnikov, da sv. maše pri nas ne bo, ker je bil lansko leto ples. Ali je ples res najhujši greh? Ali ni večji greh nestrpnost in prepirljivost? Ali je ples tako strašen greh, da zaradi tega ne sme biti žegnanja baže cela tri leta? Radovedni smo, ali bo g. kaplan pri svoji beri tudi prezrl Orehovčane, ki so tri leta kontumacirani zaradi okuženja po plesu. Bomo videli.

ČRNOMELJ. Dramsko društvo je uprizorilo v hotelu Lackner Meškovo igro «Pri Hrastovih» pod režijo br. Kastelica. Da je bila igra dobro nastudirana, nam je potrdila Anica, ki je zbudila s svojo igro splošno zanimanje. Na drugi strani se je pa zibal Hrast, navidezno pijan, v resnici je pa zatajeval notranje nemire. Mica je tudi dobro izvedla svojo vlogo. Isto velja za Tilko in

Tončko. Dalje smo imeli tudi priliko opaziti Toneta, že znanega iz prejšnjih let kot dobrega igralca, in Lojzeta, katerega štejejo med novejšje igralce, s prikupljivim glasom, ki se lepo prilaga vsaki njegovi vlogi. Z igro «Pri Hrastovih» smo zašli zopet v domača dela, katera se najbolj prilagajo kot dopolnila izobrazbe naroda.

CERKVIŠČE PRI ČRNOMELJU. Naši podružnici Sv. Antona v Krasincu je vzele vojna dva zvona, katera smo dobili plačana. Ker smo se hoteli prav po klerikalno pokazati za dobre rodoljube, smo dobljeni denar dali za vojno posojilo bivše Avstrije in tako prišli ne samo ob zvonove, nego tudi ob denar. Pred trdnico smo si kupili drag bronast zvon. Za vsoto, ki jo je bilo šteti za ta zvon, bi lahko imeli dva železna zvona, toda po mnenju naših klerikalcev bila to baže sramota za cerkev, če bi imela železne zvonove. Kaj za mesto Črnomelj pa ni sramota, da ima železne zvonove? Naši gospodje klerikalci pač hočejo uganjati luksuz na naš račun. Čeprav smo plačali zvon vsi, že govore gotovi gospodje, da nam bodo branili zvoniti pri pogrebu, če jim ne bomo parirali. Povemo pa, da je tem gospodom glede komandiranja odzvonilo za vselej.

TALČJI VRH V BELI KRAJINI. Predzadnji četrtak je umrl v naši vasi g. Martin Šprejcer, ki je bil ves čas svojega življenja zelo marljiv in vzgleden posestnik, tako da si je pridobil največje posestvo v vasi. Zadnji čas ga je pa mučila bolezen. Skoro pol leta je umiral. Ohranili ga bomo vedno v dobrem spominu. Naj mu bo zemljica lahka!

TALČJI VRH V BELI KRAJINI. Draga «Domovina», poročamo ti, dasi malo kesno, da se tudi v naši občini niso zatrle vse stare navade. V vasi, kjer nas je le nekaj fantov, smo si postavili mlaj. Že iz daljave je opaziti obeljeno vitko smreko, ki ima tik pod vrhom obešene tri vence z zastavicami in raznobojnim papirjem, na vrhu pa plapola velika trobojnica. Požagali, obelili in pripeljali kakor tudi postavili smo ga ponoči. S tem pa še nismo končali; prehitro bi bilo. Vsako noč mora prečuti pod mlajem straža, da se ne bi

pritihotopil kdo iz sosednje vasi in nam ga požagal, kar bi nam bilo v največji čspt. Kako kislo bi se morali potem držati! E, tega pa ne bo, saj imamo že pol meseca v žepu! Ta starinski običaj hočemo obdržati še nadaljnja leta, saj sq nam ga zapustili naši stari očetje.

TRBOVLJE HRASTNIK. Na javnem shodu v Hrastniku 9. t. m. je naglašal g. Krušič, predsednik social. demokratov, da ima na razpolago okoli 100 pisem, ki jih je pisal reducirani poduradni v Trbovljah g. Purkhart na TPD z namenom, da oškoduje svoje tovariše in koristi samemu sebi. Za nas ne igra vloge to, da se g. Purkhart označuje za Orjunaša in tudi demokrata; če je tak, pisma res pisal, ga v naši stranki ne maramo. Važno vprašanje pa je tudi to, kako so dobili socialisti taka pisma na razpolago. Vse kaže, da je veliko prijateljstvo med njimi in družbo ter da je delavstvo izročeno na milost in nemilost ljudem, ki so brezobzirno odtujili naš življenjski jugoslovenski ideji. Videti je, da se ne strašijo našega najbednejšega položaja, ki ga hočejo izkoristiti v svoje strankarske in politične namene. Ti ljudje le iščejo osebnih napak, da morejo potem udariti po nasprotnih organizacijah in strankah, porablajo pa docela na bedo delavstva, ki se mu godi slabše kakor v časih najhujše sužnosti. Naj se ne da nihče zapeljati radi primera Purkhart, da bi dožil celo stranko lopovstva. Ako se je lopovstvo dogodilo, bo stranka sigurno pograbila pogreške, ki so s storili, njega pa poglala. Ne da se naj pa tudi nihče nafarbati od socialistov, kajti zopet se javno vidi prijateljstvo med njimi in TPD. Oblastva naj bi se za že vendar enkrat zavzela za ubogo delavstvo. Naj pritisnejo na družbo, da zniža ceno premoga, da bo večji odjem in torej več zaslužka! Skrajni čas je! — **Delavec.**

HRASTNIK. Člane in somišljenike pozivamo, da se udeležijo v velikem številu demokratskega zleta v Rimske toplice, ki bo v nedeljo 16. t. m. popoldne. Odhod z vlakom od pol dveh ali peti takoj po kosilu. Pokažimo, da nas je v okrajju večina! K. o. SDS Hrastnik in Dol. Tajnik. — V soboto in nedeljo ob pol osmih in v nedelje

vzamejo vso moč, dasi je težko reči, na kak način. Včasih en sam neznamen listič papirja, da, celo ena sama plaha beseda premaga najupornejšega junaka, da je naenkrat konec njegove moči. Prej odločen in jeklen, je potem kakor vela bilka, ki jo nagne najrahljšega vetra dih zdaj sem, zdaj tja, kakor slabotno dete igračko. V tem dejstvu korenini menda znaten del tistih trpkosti v življenju, ki jih mnogi preklinjajo, mnogi pa objokujejo, češ:

«Če bi ne bil storil tega in tega, pogledal tja in tja, poslušal te in one besede, pa bi bilo vse dobro!»

V teh prepoznih vzdihih je toliko grenke resnice, da človek kar ostrmi, ako jih premišljuje in preiskuje njihovo upravičenost. Tat ne bi bil tat, ako ne bi ogledoval reči, ki ga mikajo. Takih primerov je toliko in so tako vsakdanji, da bi jih bilo odveč naštevati. In tako se je zgodilo tudi Andreju. Samo močna kretnja, mimo bi bil šel, dalje na Goro, kamor je bil namenjen, pa bi bilo morda vse dobro. Tako pa je poslušal izgubljenca, ki je prerokoval mladi romarici:

«— pa ne bo vedel, kako je s teboj. Saj morda še sama ne veš prav, kako je. Misliš, da je bilo vse tisto le igrača, toda v ljubezni ni igrač. Tisti, ki si prvič sanjala o njem, še vedno misli nate. In zgodilo se je tako, da boš tudi ti vedno mislila nanj. Je vse zastoj, veruj ali ne! Iz črt tvoje dlani berem razločno, da je tako. Sicer ti ne morem natanko povedati, kako se je zgodilo in kaj je prišlo vmes, da si se s svojim prvim razstala. Morda se mu je pripetila kakšna nezgoda. Prej morda lep, je bil no prestani težki boleznj neboljen in slaboten ali celo tako skazen, da mu nisi hotela posvetiti svoje sveže mladosti —»

«Čenča» — so jeli godrnjati stari romarji. «Ali to spada na božjo pot?! Saj so same kvante! Ako je lačen, naj moli in prosi vbočajme, pa bo že dobil toliko, da mu ne bo treba od lakote umirati!»

Drugi so se smejali. Zlasti mladina iz južnejših krajev je zvesto poslušala čudnega preroka.

«Ta jih pa beli —»

«Daj, Janko, naj še tebi pove!»

«E, Marička, ti, ti stopi k njemu. Dekletom se da lepše govoriti!»

Tako so se šalili romarji in se prerivali križem, dokler niso zrinili Andreja in Julke čisto v bližino razcapanega preroka, da sta morala oba razločno slišati, ko je nadaljeval svoje prerokovanje, ne da bi se bil menil za razne opazke:

«— kakor je Bog v nebesih, tako ti resnično povem, da ne bo tvoj mož oče tvojega prvega otroka!»

Zdaj je bilo tudi mladi romarici odveč. Sunkoma je odtegnila roko in se zasmejala na ves glas:

«Otroka! Kje naj ga pa vzamem, ko sem še sama otrok! In moža?! Jaz — pa moža! S šestnajstim leti naj bi se možila?! — Temu-le manjka malo tu notri —»

Zavrtela se je in zakročila z desnim kalcem tako poredno po čelu, da se je vsa gruča zasmejala in se jela rahljati ter se počasi pomikati navkreber po gladki cesti, ki je bila v zložnih serpentinah speljana na Sveto goro. Še dolgo je Milan slišal smeh in poredne opazke, s kakršnimi so se zabavale zlasti mlade romarice, vendar ga to ni niti najmanj motilo. Z zlobnim pogledom je sledil Podlipčevima, ki sta nekam tiho šla med ostalimi romarji.

Prva se je vzdramila Julka:

«Ali si ga slišal, kako budali?»

Andrej se je nasmehnil, vendar ni bil njegov glas čisto jasen, ko je dejal:

«Menda se mu je zmračilo v glavi —»

«Če bega ljudi iz hudobije,» je menila Julka, «bo že prejel prej ali slej svoje plačilo, ako je pa norec, je vreden usmiljenja.»

«Res,» je dejal Andrej, a drugega nič. Nekaj časa sta hodila molče, potem pa sta jela kramljati, kakor da se ni zgodilo nič. Včasih sta postala in se razgledovala po pokrajini, ki se je razprostirala pred njima. Vrtne kraljica Gorica se je belila v solncu, vasi in vasice so počivale med vinogradi, tik ob gori pa se je vila skrivnostno zelena Soča.

Proti poldnevu sta dospela na vrh, kjer je bilo že vse polno romarjev iz oddaljenih krajev. Branjevci so imeli nastavljene svoje šotore, ljudje pa so mrgoleli križem ko mravlje. Vse popoldne in vso noč so prihajali novi romarji v najrazličnejših nošah, kar je dajalo tej čudni množici svojo posebno pestrost. Romarjem namenjena prenočišča so bila oddana že vsa popoldne, ostali so si poiskali mesta v cerkvi in po trati okrog nje. Podlipčeva sta dobila nekaj prostora v cerkvi, ki je bila, dasi velika, vendar vsa polna ljudi.

Zvečer se je oglasila Julka:

«Moj Bog, kako je propadel Drnakov Milan!»

«Žalostno,» je pritrdil Andrej.

Nekateri so peli nabožne pesmi:

«Pomagaj nam, pomagaj nam
Marlja z Jezusom —»

je zvenelo v tiho noč. Drugi so molili. Visoki in jasni glasovi so se mešali z raskavimi in hreščočimi, da je nastalo nekšno čudno brnenje, ki je delalo človeka trudnega in zaspal-

ob štirih bo v hrastniškem kinu prekrasna zgodovinska žaloigra «Kraljevi varovanec». Drama se godi na dvoru angleškega kralja, na morju in drugod. Priporočamo.

JAGNJENICA PRI ST. JURIJU POD KUMOM. Vsako leto na 1. maja pridejo Šentjurčani na Jagnjenico s procesijo k sv. Antonu prosit za zdravje živine. Doslej je še vsak župnik v pridigi obrazložil namen teh procesij, letos pa g. Vodopivec ni nič povedal, zakaj smo prišli. Še vsak župnik je doslej prosil Boga in sv. Antona v imeu ljudstva za zdravje živine, letos pa so prišli ubogi ljudje dve uri daleč samo zato, da so poslušali g. Vodopivca, ki nam je razlagal nekaj o New Yorku, o Franciji in svobodni misli, potem pa je napadel naše napredno časopisje, češ, da stoji za vsakim naprednim časopisom sam satan. Mi pa mislimo, da stoji «ta hudi» le za tistimi ljudmi, ki izrabljajo vero v politične namene. Skoro smo že bili prepričani, da je peklenski kosmatinec sam premotil g. župnika, ki je sredi pridige nenadoma vzrojil na prižnici: «Jaz imam pravico govoriti. Kdor z mojo pridigo ni zadovoljen, naj gre ven.» Ni čudno, da so se Šentjurčani g. župnika tako naveličali. Ali ne bi bilo pametnejše, g. župnik, če bi živeli z nami v miru in ne bi pridigovali takih nesmiselnih stvari.

SELNICA OB MURI. Nedavno je umrl invalid g. Franc Trojner, ki je zapustil svojo družino v veliki revščini. Družini, ki je brez vsakih sredstev, ni hotel pomagati nihče onih, ki kaj radi govore o usmiljenju. Priskočiti je moral na pomoč pristaš SDS. Brez njegove pomoči bi žena moža ne mogla niti pokopati. Naši klerikalci imajo vedno na jeziku ljubezen do bližnjega, ko pa pride do tega, da bi morali pokazati to ljubezen v praksi, se potegnejo v ozadje.

SV. LENART NAD LAŠKIM. V nedeljo 2. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor javne ljudske knjižnice pri g. Gračnerju, na katerem se je izvolil naslednji odbor: predsednik Martin Jančič, podpredsednik Martin Božak, tajnica in knjižničarka Marija Mavrinova, blagajnik Jože Gračner; odborniki Štefan Tovornik, Jože Gračner, Alojz Gorišek, Ivan Jurgl; preglednika računov Franc

Knez in Ferdo Lapornik. Članarina se je določila 5 Din letno. Knjige se bodo izdajale v šoli pri Sv. Lenartu. — Istega dne popoldne se je ustanovilo pri nas poverjenišvo Samostojne demokratske stranke, katero tvorijo naslednji člani: Martin Jančič, Martin Božak, Štefan Tovornik, Josip Gračner, Alojz Gorišek, Franc Knez, Ferdo Lapornik. Poverjenišvo bo v najkrajšem času pripravilo teren za ustanovni občni zbor krajevne organizacije. Ljudstvo pri nas je imelo svoječasno precej zaupanja v g. Puclja. Odkar je pa zlezel docela v Radičevo torbo, je zgubil zaupanje še pri svojih zadnjih zaupnikih. Vsi, ki znamo misliti z lastnimi možgani, bomo pristopili k SDS, kjer edino se najde opora za vse sloje.

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Minulo nedeljo je končal pri nas sv. misijon, katerega sta vodila dva misijonarja. Prve dneve sta se obnašala še precej primerno kot dušna pastirja, proti koncu tedna pa sta pričela bruhati ogenj na «Domovino» in «Jutro». Seveda tudi nista prizanašala v spovednici. Dogodil se je celo primer, da je neka tukajšnja faranka zapustila spovednico, preden je dobila odvezo, ker je bila kot čitateljica «Domovine» nesramno napadena. Oni, ki mislimo z lastnimi možgani, smo prepričani, da slični gospodje niso pravi božji namestniki, temveč politični agitatorji polomljene SLS, ki vseskozi škodujejo veri s takimi svojimi nastopi.

JURKLOŠTER PRI LAŠKEM. V nedeljo dne 2. t. m. se je vršil pri gospe Gradovi ustanovni občni zbor Javne ljudske knjižnice, na katerem se je izvolil naslednji odbor: predsednik Alojz Šmid, podpredsednik Ivan Ocvirk, tajnik Franc Trupej, blagajničarka Pepca Trupejeva, knjižničarka Marija Semenova; odborniki: Karel Ulaga, Vekoslav Sevnik, Jernej Zupanc; namestniki: Anton Zupan, Franc Berinar, Franc Horjak; preglednika računov: Stanko Šmid in Leopoldina Rott. Lepe nove knjige so se takoj predale novemu odboru. Knjižnica se nahaja pri gospe Gra-

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

dovi, kjer bodo knjige članom proti malenkostni letni članarini 5 Din na razpolago. — Istega dne se je ustanovilo pri nas poverjenišvo Samostojne demokratske stranke iz naslednjih članov: Alojz Šmid, Vekoslav Sevnik, Jernej Zupanc, Karel Ulaga, Anton Guček, Franc Trupej. Poverjenišva je prevzelo nalogo, da pripravi potrebno za ustanovni občni zbor krajevne organizacije. Vsi somišljeniki SDS naj se nemudoma vpišejo kot člani stranke.

OJSTRICA PRI DRAVOGRADU. Tak riečeju da su šete cajtnge pruoti vieri. Ku sm juh pa ja brav, pa čisim našu kaj, da bi bovu pruoti vieri, Nu movu juh pa tak žihr duhovnike pucaju, ka pa se moju v pulitiku miešat. Škuoda, da ni več vuniga fajmaštra Hafnerja štu, da bi jum dav nu «Dumovinu» brat, ku su zmirum politiku v gvavi möli.

SV. BOLFENK NA KOGU. (Huda ura.) Naši vinogradi letos niso nastavili nič kaj posebno lepo. Poleg tega pa se nam najavljajo že tako zgodaj hude ure, ki se jih vinogradniki najbolj bojimo. Minuli teden smo imeli že hudo nevihte in celo nekaj toče, ki je napravila precej škode na vzhodnem delu našega vinograskega okoliša, zlasti po Stanetinskem vrhu. V tej nevihti je udarila tudi strela pri posestniku Mirku Kolariču v Jastrebeh in ubila staro ženko Kuharičko, ki je bila na mestu mrtva. Če se tako neurje javlja že v zgodnj pomladi, kaj bo šele v vročih mesecih juliju in avgustu.

VELIKA NEDELJA. Po dolgi in mučni bolezni je v ormoški bolnici umrl 6. t. m. v starosti 76 let, previden s sv. zakramenti za umirajoče, vpokojeni nadučitelj velikonedeljski gosp. Ivan Košar. Učiteljeval je 31 let na čast in blagor velikonedeljske župnije. Bil je vzor dobrega učitelja, mož blagega srea, človek lepih čednosti. Strog v svojem poklicu in vendar ljubezniv do svojih učencev. Poučeval je tudi izven šole mladino, oziroma mlajše gospodarje. Po njegovem nasvetu se je v gornjem delu velikonedeljske župnije osušilo okoli 30 oralov malovrednih travnikov, ki so sedaj dika gospodarjev in dobra opora živinoreji. Nevenljive zasluge si je pokoj-

nega. Julko je kmalu premagalo. Ko so zunaj peli romarji s Štajerskega priljubljene «štajerske litanije» z znano, veselo, skoro poskočno in na ples spominjajočo melodijo, so ji pričarale sanje najrazličnejše melodije. Zunaj so peli:

«Sveta Marija,
prosi ti za nas!
Sveta Mati božja,
usmili se čez nas!»

In odpevali:

«Oh zdaj pa mi
zapojmo vsi:
«Češčena si Marija,
češčena si Marija,
le prosil za nas!»

Julki pa se je zdelo, da je spet pri Pagonu. Fantje in dekleta pojo, plešejo in se šalijo, za njo pa venomer hodi nekdo, ki je podoben Milanu, a vendar ni čisto on. Včasih ima njegove poteze, včasih je ves izpremenjen in spačen, včasih je pa kakor mrtvak. Izmed čeljusti mu tedaj sikne grda kača, binglja sem in tja in poje s človeškim glasom in v plesnem taktu:

«Moja si in moja boš!»

Julka mrtvi od groze, beži, a ne pride nikamor. Ko se ozre, ni več pošasti ne grde golazni, ampak pravi Milan. Smeje se in jo vabi na ples. Tedaj pa stopi vmes Andrej, ki je tako neznansko velik, da za tri glave štrli nad ostalimi, pograbi Milana in ga trešči ob tla s tako silo, da je na mah vse mirno in temno, le Andrejeve oči svetijo.

«Andrej,» zastoka Julka in tava v temi proti njegovim očem, fant pa se ji bolj in bolj odmika in grozi:

«Kar tam bodi, pri tistem polizanem. Le lepo se imejta! Ni treba nič njegovega v mojo hišo, ne babe ne —

«Andrej!» jekne zdaj Julka na ves glas in se predrami.

«Kaj ti pa je?» se zbudi tudi mož.

«Ne veš, kako grozne sanje sem imela,» vzdihne ona in mu jame šepetaje pripovedovati čudni sen. Andrej posluša, kima z glavo, se včasih nasmehne, včasih pa spet namrši obrvi, reče pa ne nobene. Tako mu je nekam neprijetno ob tem pripovedovanju! Zakaj sanja o Milanu? Kaj ga ne more pozabiti? Ali je res človek toliko več vreden, če se zna lizuniti? In kaj — če sta z Julko tisti večer, ko je prilomastil Drnakov v klet za njo —?

Zadnja misel je huda, najhujša med vsemi. Mraz ga strese in na vso moč se trudi, da bi si pregnal take slike izpred oči, vendar mu ne uspe. Molil bi, pa ne more. Ako se je le res kaj zgodilo — ali naj moli za Drnakov zarod?

«Julka,» ji zašepeče, «veš kaj?»

«No?»

«Skrbi me,» pravi Andrej.

«Kaj pa?»

«Otrok —»

Julka ga potolaži:

«Nič se ne boj! Saj sem čisto zdrava in upam, da bo vse prav in po sreči, ako Bog dá!»

«Ne zavaljo tega,» meni Andrej.

«Kaj pa, povej?»

«Ali veš, kaj je klestil davi Milan?»

Julki se zavrti pred očmi. Oltarji in romarji zapplešejo pred njo, tako jo prevzame sumničenje.

«Kam pa vendar misliš?! Ali ti nisem bila vedno poštena žena?»

Glas ji zamre v solzah. Njega obide občutek kesanja in sramu.

«Saj nisem nič rekla,» se začne umikati in pčakaljuje in menca. da bi našel pravo besedo.

«Moj Bog, s čim sem si to zaslužila,» pri-tajeno poihteva Julka.

Zdaj se mu resnično smili.

«Nikar no,» tolaži, «saj veš da žalost škoduje tebi in —»

«Nič, nič,» ga prekine Julka, «ako jaz nimam moža in otrok ne očeta, je bolje, da se naju Bog usmili prej ko slej.»

Po dolgem času se slednjič Andreju posreči, da jo potolaži. S prvim svitom spet zapolje novo življenje, toda Julka in Andrej ga ne vidita in ne občutita tako kot stotine, ki zamaknjene rinejo k spovednicam in k angelški mizi v trdnem prepričanju, da bo s tem poravnano vse, kar je bilo krivde v njih. Kakor dve senci opravljata molitve in obrede in skoraj nič ne govorita. Andrej hoče opozoriti ženo na nekatere zanimivosti: da cerkev nima stropa in kupole — in razne druge take posebnosti, toda Julka je kakor odsotna. Tudi darila je ne razvesele.

Slednjič se odpravita proti domu.

«Zakaj si me hotel za ženo, ako si mislil, da sem taka?» očita Julka.

«Saj nisem nič mislil,» se brani Andrej. «Ali ne vidiš, kako te imam rad?»

Na vse mogoče načine se ji dobrika, pripoveduje in se opravičuje, dokler naposled ne izvabi smeha iz nje.

«No, ali me boš zdaj spet imela rada?» se nasmehne Andrej.

«Rada?! Kako še sploh moreš vprašati kaj takega?! Umrla bi zate, a bala se bom le —»

«Nič se ne boj!» zatrdi Andrej in zauka ko fant.

Potem gresta dalje po beli cesti, med vinogradi in med polji, vsa odeta v žarko lač najlepšega noletja. (Dalje prih.)

nik iztekel tudi v sadjereji in v vseh panogah kmetijstva. Sovraštva ni poznal. Ljubili in spoštovali smo ga vsi daleč naokoli. To se je videlo dne 8. t. m., ko se je ogromna množica ljudi udeležila njegovega pogreba iz ormoške bolnice na domače pokopališče, kjer je bil položen v rodbinski grob. Tvoje lepo poučevanje, tvoji lepi vzgledi, potrpežljivost v tvoji bolezni, zaradi katere si bil pred 17 leti vpokojen, posvečuje spomin tvojega delovanja. Operacija na tvojih očeh ni uspela, postal si slep in še kot tak si duševno delal v prid velikonedeljski župniji. Za vse življenje tvoje milo, Bog ti večno daj plačilo! — Vičanski-Skerlec.

SV. TROJICA V HALOZAH. Kljub hudemu viharju proti tebi, resnicoljubna «Domovina», se množi število naročnikov. Vemo, da to hudo boli nekatere elemente, ki vidijo v tebi, «Domovina», samega «ta hudega». — Drugače se imamo po stari navadi. Pomlad nas je obiskala z lepimi dnevi in z bujnim cvetjem. Ako ne bo kake nesreče, bomo imeli izvrstno letino. Samo da bi vinska kupčija bolj oživela. Marsikateri vinogradnik še ni mogel prodati vina, a davek že trka na duri in grozi s svojo neizogibno rubežnijo. Kje bo ljudstvo vzelo denar? Dohodnino nalagajo, ne da bi pomislili, ali je imel kmet čiste dohodke ali ne. Kmetovih izdatkov menda sploh ne vidijo. Kje ste, poslanci SLS? V tem kraju ste tudi dobili lepo število glasov. Obljubljali ste ob volitvah nebesa, a danes vas ni in se moramo braniti sami, kakor se vemo in znamo. Kadar so volitve, ste vsi za kmeta, a po volitvah pa vaši agitatorji vidijo samo protiversko nevarnost in «Domovino». To vašo gonjo uprizarjate pač zato, da bi prekrili svojo nesposobnost. Zakaj zasluži 20 klerikalnih poslancev mesečno 180.000 Din? Kdo jih plača? Davkoplačevalci, ki morajo tudi vas plačevati, čeprav gre zadnja krava iz hleva.

GORNJA SV. KUNGOTA. Dne 29. aprila je umrla žena tukajšnjega posestnika gosp. Ivana Jarca. Po njegovem naročilu v župnišču so v četrtek opoldne zvonili vsi zvonovi, kar pa ni bilo po volji nekemu pobožnemu posestniku. V mišljenju, da mora biti med ljudmi razlika tudi po smrti, je sporočil ta še istega dne g. Jarca, da je dal zabraniti zvonjenje z velikim zvonom, češ, da je on največ prispeval za nove zvonove. In zgodilo se je, da sta v petek opoldne pela mrtvaško pesem Jarčevi ženi samo stara dva zvončka. G. Jarc je takoj šel v župnišče ter župniku gosp. Magdiču povedal, da je naročil zvonjenje z vsemi zvonovi, ter se je obvezal, da bo vse plačal. Zalteval je, da se zvoni z vsemi zvonovi ali pa nič. Na odločno izjavo, da se drugače maša zadušnica ne bo brala v Gornji, temveč v Spodnji Sv. Kungoti, je g. župnik usregel zahtevi. V soboto na dan pogreba so zvonili zopet vsi zvonovi. Ne razumemo, kako je prišel omenjeni posestnik do tega, da je onemogočil zvonjenje z velikim zvonom.

BAKOVCI. V zadnjem dopisu je pomotoma izostalo, da je poleg omenjenih igralcev posebno dobro rešil svojo ulogo tudi g. Jožef Vohar.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Pišejo nam: V zadnji «Domovini» se upravičuje naš pismonoša g. Šaligo, da on vestno opravlja svojo službo. So pa na razpolago priče, ki pravijo nasprotno, češ, da g. Š. v Planinci, ki spada pod njegov delokrog, včasih po dva meseca nihče ne vidi. Tudi pismonoša iz Pristave lahko priča, da prihajajo često pisma in druge pošiljkatve v Pristavo, naj bi jih potem ta namesto njega dostavljal. Priče so na razpolago, če hoče tožiti.

SV. FLORIJAN PRI ROGATČU. Precej časa že čitam «Domovino», čeprav nisem bil naročnik, ki pa s to številko postanem. Ker pa še nikdar nisem našel v Vašem listu kakšen dopis od nas, dovolite, da se oglasim jaz. Povedati Vam moramo, da imamo pri nas g. duhovnika, ki se zelo zanima za politiko SLS ter za njeno časopisje, zlasti za «Slovenskega Gospodarja». Kjub temu pa mi ne maramo za politiko dr. Korošca, katerega stranka nam že sedem let obljublja neko zlato avtonomijo. Celu republiko so nam že obetali klerikalni agitatorji. Sedaj vidimo, da nam je «Slovenski Gospodar» samo lagal in da nam je lagal tudi takrat, ko je očital «Domovini» laži. V «Domovini» sem našel vedno le resnico. — Pri Sv. Florijanu bomo imeli letos birno. Zato se že sedaj iščejo botri. G. župnik je s proučeno povedal, da ne bo smel iti za botra nihče, ki čita «Domovino» ali «Jutro». Njemu se zdi ta prepoved zelo enostavna, toda mi nismo tega mišljenja in moramo reči, da je g. župnik zašel na popolnoma napačno pot, ker mi te prepovedi ne uvažujemo, se je g. župnik na dan sv. Florijana hotel nad nami maščevati na prižnici z naslednjimi besedami: «Danes bomo pobirali po cerkvi za zvonove. Prosim, da bi sosedje iz drugih far darovali nekoliko več, ker so naši farani preubogi in ne morejo sami plačati zvonov». Gospod župnik, ali ali so takšne besede upravičene? Ali ni to navadno zasmehovanje nas faranov, ki damo Bogu, kar je božjega, le v političnih zadevah se ne damo komandirati od duhovščine, ki bo s takim početjem spravila tu pri nas kakor podrugod v Sloveniji katoliško vero ob vsak ugled. Gospodje, idite sami v sebe in pomislite, kaj delate!

VIRŠTANJ. V nekaterih časopisih sem čital pravilno kritiko in pa tudi pretirano pohvalo igranja «Veronike Deseniške» v Pristavi. Do danes sem molčal, toda v «Domovini» št. 18 sem čital dopis, ki me je zelo presenetil. Poznalo se je igralcem na prvi pogled, da so se res potrudili, kolikor so se mogli; da so pokazale nekatere osebe večjo zmožnost kakor druge, se mora tudi priznati. Da igranje ni imelo nobenih napak, tega pa g. pisec menda ne bo trdil. Gotovo je, da sta Veronika in Inko najbolje dovršila svoji ulogi. Ne bom mnogo kritiziral, le toliko povem, da je bila kritika v «Kmetiskem listu» in v «Domovini» pod «Grobčno-Virštanj» popolnoma upravičena. Jelisava je imela milo ulogo; njen glas naj bi bil ponižen in milo doneč, ne pa hlinjeno zapovedujoč. Na odru se je tu in tam opazala površnost. Ne bom opisoval več, ker se sami zavedate napak. Le toliko povem g. piscu: Bodite oster kritik že pri vajah brez ozira na levo in desno. Le na ta način bo obilen uspeh. Ne hvalite igralca, če ne zasluži, ker s tem ga le pokvarite. Po informacijah smo ugotovili, da g. pisec v št. 18 z besedami «virštanjski hemškutarji» misli nas igralce. Ker sem tukaj tudi jaz prizadet, povem g. piscu, da nismo nikaki nemškutarji. G. pisec naj se zaveda, da smo začeli igrati prvi mi v Virštanju, zatem Podčetrtek in potem šele v Pristavi. Mi Vam iz prosvetnih ozirov gotovo nismo nevoščljivi, ker nam itak ne delate konkurence. Glede kritike še omenim, da kritik, ki ima zmožnost kritiziranja, ne sme kritizirati iz egoističnih namenov, pač pa v cilju povzdigo naroda. Mi ne uprizarjamo v Virštanju iger iz egoističnih namenov, pač pa iz ljubezni do naroda, kar pa nemškutarji ne bi storili. Glede očitka nemškutarije še pristavljam, da ima Pristava sama dovolj nemškutarjev. — Josip Plevnik. — (Opomba uredništva: Dopis, ki smo ga priobčili, nikakor ni dal sumiti, da je z očitkom «nemškutarji» meril na virštanjske in podčetrtske prosvetne delavce, sicer bi ga ne objavili. Skoro ne moremo verjeti, da je očitek res zasledoval prikrita namigavanja. Mislimo tudi, da je napačno, ker se je začela zadeva igranja «Veronike Deseniške» obravnavati v časopisju, ker je to le v škodo podeželskemu prosvetnemu delu. V interesu prosvetnega dela na deželi je želeli, da se ta spor medsebojno mirno poravnava brez nadaljnega posredovanja časopisja.)

JARENINA. Klerikalni pretepači od zadnjega SLSshoda so že dobili svoje plačilo. Dajčer in Kmetič sta obsojena radi telesnega poškodovanja na precejšnjo globo, nosita pa tudi sodnijske in zdravniške stroške. Zalostno, da se rodbinski očetje ponižajo do pretepa. Radi političnega nasprotstva ne bi smelo biti nikakega sovraštva. Tudi osebne mrznje naj se na političnih shodih ne kažejo. Pameten in razsoden človek mirno poslušaj tudi političnega nasprotnika; ako mu hoče ugovarjati, stori to dostojno in ne sirovo žaljivo. Zavračati pa nasprotnika celo s pestjo ali s čevlji.

je pobalinstvo. Gorje nam in drugim, ako se bo človeštvo vzgajalo in vodilo s pretepi.

POLIČKA VAS. Premogarji so odšli, ker ni hotel premog rasti, semena pa niso imeli. Nekateri ljudje še vedno verjamejo, da premog raste. Pa so nam premogarji zapustili veliko podzemeljsko luknjo-katakomb. Notri bodo pozimi baje loveci jazbece pitali.

VUKOVSKI DOL. Gospod urednik, vesel povaj: tudi pri nas «Domovino» radi čitamo. Res z nestrpnosijo vedno pričakujemo dneva, ko nam jo prinese naš pismonoša. Tudi on jo je vneto čita; noče več nositi v glavi farovških misli, toda svoje. Pa še nekaj: Vrl, dostojen mladenič, o katerem so že mislili, da ga imajo v orlovski mreži, si je naročil «Domovino». Ugajala mu je, saj je tudi res dober list. — Vukovčani smo zdravi in čvrsti ljudje. Meglena in nezdrava zima je spravila precej faranov k večnemu počitku, Vukovsko pa ji je kljubovalo.

NEGOVA PRI GORNJI RADGONI. Gospod urednik, iz našega kraja še menda niste dobili nobenega dopisa. Zato pa nam danes odstopite majhen kotiček v naši ljubi «Domovini». V nedeljo 2. t. m. so nas posetili Sokoli iz Sv. Trojice in Sv. Lenarta v Slovenskih goricah, gasilsko društvo in pevsko društvo s spremstvom dveh godb. Presenetili so nas Sokoli z lépo telovadbo, a pevci in obe godbi so nam blažili srca. Da smo goste dostojno pogostili, gre hvala v prvi vrsti učiteljsstvu, potem upravi graščine Negova, ki je dala na razpolago izvrstno vino lastnega pridelka, in končno vsem cerkvenim pevcem, ki so pomagali streči našim gostom. Naša fara je sicer klerikalna, vendar tako rekoč sama od sebe prodira vanjo demokratska misel. Končno pa še moramo povedati, da ti, ljuba «Domovina», nisi našemu pismonoši nič kaj pri sreči ali pa mogoče celo preveč. O tem pa za enkrat le toliko. Za prihodnjič že v naprej prosim spet za malo prostora, ker naši ljudje godrnjajo, da iz našega kraja nič ne pride v «Domovino».

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

MOČNA ZEMLJA — REDKA SETEV.

V zadnjem času so začeli priporočati pri žitu redko setev. Utemeljujejo jo s tem, da daje redka setev boljše in bogatejše pridelke. Pri redki setvi se žito bolj krepko razvije, daje daljše klasje in lepše zrnje. Tako žito tudi ne poleže tako rado, ker so spodnji deli bilk bolj močni in trdni, in sicer zaradi večje svetlobe, ki pride pri redki setvi tudi spodaj pri tleh do veljave. Večji posestniki, ki sejejo s strojem, se razen tega pohvalijo, da lahko obdelujejo žito med vrstami s posebnimi stroji okopalniki, kar vpliva jako ugodno na vso rast in rodovitost.

Dasi ne moremo na našem malem posestvu posnemati dela veleposestnika, je vendar le tudi za nas silno važno vprašanje, ali naj sejemo žito bolj redko, kakor smo do sedaj vajeni, ali ne. Zlasti tudi zaradi tega, ker ima tudi redka setev lahko svoje neugodne posledice. Ena takih posledic je ta, da se nam pri redki setvi plevel lažje razpase, druga pa, da se nam žito preveč obraste in da postane vsa rast tako obraččenega žita bolj neenakomerna, kar je pogrešno zlasti pri zorenju žita. Taka dvorastnost žita je tudi vse bolj izpostavljena napadom škodljivih žitnih mušic, kakor sta n. pr. strnska in švedska mušica, katerih ličinke objedajo bilke spodaj pod klasjem, pri mladih rastlinah pa tudi na sreči. Takim poškodbam sta najbolj izpostavljeni zgodnja jesenska setev in pozna setev jarega žita. Vse to treba tedaj imeti pred očmi, kadar gre za vprašanje bolj ali manj redke posetve.

V legah, kjer nam žito rado polega in kjer imamo močno zemljo, je treba, da sejemo žito bolj na redko, da se na ta način varujemo pred poleganjem (padanjem) žita, ki prinaša zmeraj veliko škodo. Redkejša setev je tudi sploh po-

trebna pri močnejšem gnojenju naših njiv, ker tako gnojenje v zvezi z gosto setvijo najbolj pospešuje poleganje. Prav to je bil tudi glavni razlog, da so začeli preudarni gospodarji na svojih dobro gnojenih njivah vpeljavati bolj redko setev namesto prej običajne.

Pri nas je treba za to vprašanje sploh več zanimanja, kakor smo ga imeli do sedaj. Gosta setev je pa v vsakem primeru pogrešna, ne le zaradi tega, ker je preveč podvržena poleganju, ampak tudi zaradi tega, ker se pri taki setvi zavrtje po nepotrebnem preveč semena. Zlata srednja pot bo najbrže tudi v večini primerov še najboljša in nam bo najlaže pripomogla do ugodnejših uspehov. Če nimamo še za to potrebnih izkušenj, dajmo jih nabirati! Taki poskusi se dajo povsod izvesti.

PLEVELNATI TRAVNIKI — PLEVELNAT GNOJ.

Po naših travnikih se prikazuje čim dalje več plevela. Ljudje ga imajo za «rože» in govore o travniški ruši, kakor da je iz samih trav in rož. Te rože pa so večinoma raznovrstne, bolj ali manj škodljiv plevel. Mnogi naši travniki so polni «ušivca» (jesenskega podleska), drugi polni zlatice, ščavja, škrobolca, divjega korenja in pasjega peteršilja, regrata, travniške penuše itd. Ta travniški plevel je ravno tako škodljiv kakor njivski plevel na njivah. Ne le da izpodriva dobre trave in detelje, ampak je tudi za krmo slab. Včasih naravnost nevaren. Ta plevel se nam čim dalje bolj širi po naših travnikih, to pa zaradi tega, ker ga mirno trpimo in gledamo. Sami ga s tem sejemo, namesto da bi ga zatirali. Naši gospodarji ga sploh prezirajo, dokler ga ni toliko, da je vsa ruša težko prizadeta. Krma s takih travnikov je malo vredna. Po plevelnati krmi ni dobre molže. Še huje je pa to, da ga z našo malobrižnostjo sami razmnožujemo in spravljamo z gnojem zopet nazaj na njive in travnike. Plevelnati travniki dajo plevelnat gnoj, ta pa plevelnate travnike! Plevel rodi plevel, ki se po krmi in gnoju prenaša zopet na travnike.

Naše travnike moramo od plevela čistiti, podobno kakor delamo na njivah. Le taki plevela čisti travniki nam dajejo najboljšo krmo. To čiščenje od plevela pa ne velja samo za eno leto, ampak se mora na plevelnatih travnikih izvajati leto za letom, toliko časa, da nam plevel omaga in izgine. To velja posebno pri zatiranju večletnega plevela, ki se razmnožuje s koreniki in s semenom, kakor sta n. pr. ušivec in ščavje. V petih do šestih letih se znebimo tudi takega plevela, če mu gremo z vsakoletnim ruvanjem do živga. Po drugi strani pa moramo gledati, da gnojimo travnike s čistim hlevskim gnojem, v katerem ni nobenega travniškega plevela in katerega pridelamo s plevela prosto krmo.

Naši travniki bi v mnogih legah lahko izgledali vse drugače, če bi jim posvetili malo več skrbi in pažnje. Ali dokler ne storimo ničesar proti travniškemu plevelu, toliko časa plevel sami sejemo. Sejemo pa tudi na ta način, da trosimo po travniku plevelnat gnoj, ki ga dobivamo po plevelnati krmi. Kdor seje plevel, tudi kosi plevel — namesto dobre trave in detelje.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene so se držale ta teden brez večjih sprememb. Na novosadski borzi se je trgovala pšenica po 290 do 300 Din, oves po 180 Din, turščica po 130 do 134 Din, moka «0» po 475 do 480 Din za 100 kg na debelo.

ZIVINA. Tudi cene živini ne prikazujejo znatnejših sprememb. Na zadnjem ljubljanskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli I. vrste 11 Din, II. vrste 9 Din 50 p, III. vrste 8 Din 50 p, krave, debele 8 do 9 Din, krave za klobase 4 do 6 Din. Konji so se prodajali po 1500 do 6000 Din za komad, prasci za rejo pa po 200 do 300 Din komad.

Kratke vesti

— **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo 12. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 800 do 804 Din, 100 italijanskih lir za 224 Din 87 p do 226 Din 07 p, 1 dolar za 56 Din 54 p do 56 Din 84 p, 100 češkoslovaških kron za 167 Din 75 p do 168 Din 75 p.

— **Kmetovalcem in občinskim predstojništvom sodnega okraja Slovenjgradec!** Kmetijsko gospodarsko posvetovanje s strokovnimi referati okrajnega veterinarja g. Peršuha in okrajnega ekonoma g. Werniga ter seja pripravljalnega odbora okrajne kmetijske organizacije sta se vršila v Slovenjgradu 9. t. m. Namen seje je bil, določiti smernice za skupno gospodarsko delo in ustvariti za ves sodni okraj osrednji odbor, ki bo posloval stalno v Slovenjgradu v svrhu rešitve različnih tekočih aktualnih kmetijsko-gospodarskih vprašanj. Ker na tem posvetovanju niso bili navzoči zastopniki vseh občin okraja, poziva pripravljalni odbor tem potom vsa občinska predstojništva slovenjgraškega sodnega okraja, da odpošljejo zanesljivo k ustanovnemu občnemu zboru okrajne kmetijske organizacije, ki bo v nedeljo 16. t. m. ob desetih dopoldne v dvorani okrajne hranilnice v Slovenjgradu, svoje za gospodarski napredek vnete in dovzetne odposlance.

— **Živinska razstava v Novi vasi pri Blokah.** Podružnica Kmetijske družbe na Blokah bo priredila 26. t. m. na sejmišču v Novi vasi živinsko razstavo za enobarvno plemensko živino z Blok. Po prijavi, ki jih je podružnica do sedaj prejela, se obeta, da bo ta razstava precej obsežna in poučna. Ker bo na razstavi tudi večje število mladih juncev domače reje in bo tudi nakup ostale plemenske živine omogočen, vabimo k razstavi tudi kupce, ki se zanimajo za lepo in dobro živino. Najlejša živina se bo nagradila, ker ima podružnica na razpolago znesek 200 Din za nagrade. Pričetek premiranja bo ob 8. uri zjutraj. Vabimo torej vse, ki se za živinorejo zanimajo, da si razstavo ogledajo.

DELAVSKI GLASNIK

ZAVAROVANJE DELAVCEV PRI KMETIJSKIH STROJIH.

Okrožni urad za zavarovanje nam poroča: Zakon o zavarovanju delavcev v svojem § 6. iz splošne obveznosti zavarovanja izvzema kmetijske delavce in posle v kmetijskem delu. Ustvarja pa zavarovalno obveznost za delavce, ki so zaposleni pri takih delih, kjer se uporablja parna ali druga (ogelj, voda, plin, živina itd.) sila. Zavarovanje takih delavcev je neobhodno potrebno. Obstojalo je tudi že pred vojno. Številke govore, da se pri takih delih pripeti razmeroma zelo mnogo nezgod, ki so navadno tudi zelo težke narave. Od nezgod so prizadete gospodarsko slabše osebe, kakor mali kmetje, poklicni delavci (hlapci in dekle). Zato je zlasti nezgodno zavarovanje nujna socialna in gospodarska potreba. Odpor ni utemeljen.

Tozadavni predpisi zakona pa imajo to nepopolnost, da za kmetijska podjetja ne urejajo zavarovanja tako, kakor to zahtevajo posebnosti življenja in razmer pri kmetijskih posestnikih in pa posebnosti dela pri kmetijskih strojih. Urediti to zavarovanje na isti način, kakor je to urejeno za tovarniške ali obrtniške delavce, ni mogoče. Odtod je tudi izviral odpor lastnikov kmetijskih strojev, ki sicer splošno proti potrebi in važnosti zavarovanja niso prednašali pomislekov. Da se izvajanje tega zavarovanja olajša in prilagodi razmeram, je Osrednji urad za zavarovanje delavcev odločil, da se namesto poimenskega zavarovanja vsakega posameznega delavca pri strojih uvede komulativno, pavšalno zavarovanje na ta način, da sta za vsako konjsko silo stroja zavarovani dve osebi, to je da se plačuje nezgodno-zavarovalni prispevek za tolikokrat po dve osebi, kolikor ima dotični stroj konjskih sil,

brez ozira na to, koliko oseb je pri stroju dejansko zaposlenih. Ker je torej zavarovanje komulativno, ima pravico do odškodnine (rente) vsaka oseba, ki se je pri stroju poškodovala, torej tudi lastnik stroja, sorodniki, sosedje in pa seveda tudi pravi poklicni delavci (hlapci, dekle). Razume se pa, da so pri tem mišljene le osebe, ki so pri stroju ali pri dotičnem delu dejansko zaposlene, torej ne otroci, ki pridejo slučajno k stroju, ali zunanje osebe, ki delo le ogledujejo, ali podobno. Ta ureditev pa velja samo za mlatilnico, ne pa n. pr. za krmoreznic.

Poimensko zavarovanje za bolezen in nezgode pa ostane še nadalje v veljavi za poklicne kurjače in strojnike. Da se more zavarovanje pri kmetijskih strojih (mlatilnicah, slamoreznicah, krožnih žagah itd.) v polnem obsegu in še bolj odgovarjajoče prilagoditi našim kmetijskim razmeram, se je vršila 5. t. m. v Ljubljani posebna anketa interesentov, ki je zastopniku Osrednjega urada predložila svoje predloge in zahteve. Upati je, da bodo te zahteve upoštevane. Predvsem je bila stavljena zahteva, da se zmanjša komulativno število oseb.

Iz Samostojne demokratske stranke

V soboto 8. maja se je vršil ustanovni občni zbor k. o. SDS v Cerkljah, ki je bil prav lepo obiskan. O gospodarskem in političnem položaju v naši državi s posebnim ozirom na Slovenijo je poročal g. dr. Stane Rape. Posamezni domačini, in to predvsem kmetje, so se oglašali k besedi in v lepih besedah poudarjali pomen organiziranja v Samostojni demokratski stranki ter naprosili delegata, da sporoči g. Svetozarju Pribičeviću in dr. Zerjavu izraze njihovega neomajnega zaupanja in hvaležnosti.

V Koroški Beli se je vršil občni zbor k. o. SDS, kjer je poročal o političnem položaju, predvsem pa o socialnem položaju našega delavstva, g. dr. Jože Bohinjec. Za svoja izčrpna izvajanja je žel dolgotrajno odobravanje.

V Brežicah se je vršil ustanovni občni zbor šreske organizacije za Brežice. Navzoče so bile vse k. o. za omenjeno področje po svojih delegatih. Po izvolitvi predsedstva je poročal o političnem položaju g. dr. Stane Rape, ki je podal točno in jasno sliko o udeleževanju sedanje in prejšnje vlade RR ter obenem tudi podrobno opisoval kretanje posameznih strank v Sloveniji. Zborovanje je bilo zaključeno z iskrenimi in dolgotrajnimi pozdravi ter vzklikanjem dr. Zerjavu in Svetozarju Pribičeviću s pristavkom, da naj bo to odgovor na klevetanje v nasprotnem časopisju.

V soboto 15. t. m. se bo vršil redni občni zbor k. o. SDS v Kranju ob pol 9. uri zvečer v Narodnem domu. Udeležil se ga bo dr. Albert Kramer.

V nedeljo 16. t. m. se pa bodo vršili naslednji občni zbori in sestanki:

V Rimskih Toplicah bo ob 2. uri popoldne javen shod, katerega se bo udeležil po en delegat predsedstva SDS iz Ljubljane in Maribora.

Na Uneu bo ob 3. uri popoldne sestanek somišljenikov SDS. Govoril bo g. Fran Majcen.

V Kranjski gori je občni zbor k. o. SDS ob 14. uri v hotelu «Slavec». Poroča g. Milan Cimerman.

V Mestah pri Ljubljani bo ob 10. uri dopoldne redni občni zbor k. o. SDS. Govoril bo ravnatelj g. Kukar.

V Zgornjem Tuhinju je redni občni zbor k. o. SDS ob 3. uri popoldne. Poroča g. dr. Stane Rapè.

V Motniku ob 11. uri dopoldne redni občni zbor k. o. SDS. Poročevalec g. dr. Stane Rapè.

V sredo 19. t. m. bo redni občni zbor k. o. SDS ob pol 8. uri zvečer v Kamniku. Udeležil se ga bo direktor g. Anton Jug.

BELEŽKE

+ Klerikalni dobrotniki. Poslanec dr. Žerjav je izposloval državno podporo za zgradbo vodovoda v Slatni pri Begunjah. Klerikalcem seveda to ni všeč. Videli bi raje, da bi dr. Žerjav ničesar ne izposloval, samo da bi se moglo reči, da ni ničesar naredil. Tako prinaša zadnji «Domoljub» dopis, v katerem na bedast način omalovažuje dr. Žerjavove zasluge za novi vodovod in pravi, da vse to nič ni, pač pa je pravi dobrotnik ljubljanski škof, ki je po vojni prispeval za popravilo farovškega hleva in nabavo zvonov v Begunjah. «Domoljub» pravi, da imajo od poprave farovškega hleva in novih zvonov v Begunjah korist tudi občani v Slatni, ker jim ni bilo treba toliko plačevati. Prav lepo je, da se škof spominja svojega rojstnega kraja, kjer je gotovo v mladih letih tudi kaj škode napravil. Da bi pa bil Slatničanom farovski hlev v Begunjah bolj potreben kakor vodovod v domači vasi, pa ne bo noben pameten človek verjel. «Domoljub» tudi piše, da je škof iz svojega prispeval za farovski hlev in za zvonove, dr. Žerjav pa ni ničesar iz svojega dal za vodovod v Slatni. Če bi bil dr. Žerjav škof in največji veleposestnik v Sloveniji, bi po našem mnenju ne postavil samo farovškega hleva in ne prispeval samo za zvonove, temveč bi gotovo predvsem zgradil vodovod, ki so ga ljudje gotovo bolj potrebni kakor pa farovške krave novega hleva. Žal, dr. Žerjav ni največji veleposestnik v Sloveniji, kakor je ljubljanski škof, zato pa je storil kot poslanec svojo dolžnost, ki je klerikalni poslanci niso storili. Če pravi «Domoljub», da se ljudem ne bo težko odločiti pri volitvah, ali so za škofa ali za dr. Žerjava, potem pravimo tudi mi, da je to res. Oni, ki so za udobno prebivanje farovških krav, bodo šli s škofom, tisti, ki so za zgradbo vodovoda, pa z dr. Žerjavom!

+ Radičevsko štedenje. Radičevci so že mnogo govorili in pisali o potrebi štedenja v državni upravi. To štedenje pa izvajajo samo takrat, kadar je treba dajati kakšne podpore za pospeševanje kmetijstva, ne izvajajo pa ga, kadar gre za njihove osebne koristi. Stepan Radič se je navadil kot minister voziti se po železnici brezplačno v posebnih salonskih vagonih. Sedaj pa ni več minister in niti poslanec ni, da bi se vozil zastoj na železnici. Toda Stepan Radič je prebrisan človek. Če se hoče kam peljati, vzame s seboj vedno kakega radičevskega ministra, ki se pripelje ponj s posebnim salonskim vozom I. razreda za 60 oseb. To je sicer tudi štedenje, toda pri Radičevih osebnih izdatkih, ne pa v državni upravi. Kakor poročajo listi, je Radič od 20. novembra do 3. marca, ko je bil minister, uporabil zase 23krat salonski vagon I. razreda s 60 sedeži. Svoje brezplačne vožnje na shode nadaljuje na državne stroške tudi sedaj, saj ima na razpolago pet ministrov, ki mu morajo dati na njegov ukaz na brezplačno razpolago salonske vagona. Res, lepo znajo štediti radičevski ministri.

Iz Zveze kulturnih društev

Veliki pevski tečaj Zveze kulturnih društev v Ljubljani. Zveza kulturnih društev v Ljubljani bo priredila od 4. do 6. junija velik pevski tečaj z najzbranejšim sporedom. Vodstvo tečaja je poverjeno znanim strokovnjakom in skladateljem. Spored tečaja smo vsem društvom že razposlali. Ker se rok za prijave k udeležbi nagiba h koncu, pozivamo nujno vsa društva, ki se tečaja udeležijo, naj nam to takoj javijo v svrhu raznih predpriprav. Opozorjamo, da se na prijave po določenem roku, to je po 15. t. m. ne bomo mogli več ozirati. Zato nasj nikdo ne odlašaj, temveč svojo udeležbo prijavi takoj Zvezi kulturnih društev v Ljubljani.

Izposojevanje garderobe. Zveza kulturnih društev v Ljubljani izposojuje v članjenim društvom kostume za izredne nastopne in zbirne

narji». Tudi za Ribičičevo novo otroško igro «Melistov izum» so na razpolago potrebni kostumi ter godba, s čimer je omogočeno, da uprizore to lepo otroško igro vsi naši odri. Zato pozivamo društva, ki reflektirajo na izposojilo garderobe, naj sporoče svoje želje ZKD v Ljubljani in naj se pridno poslužujejo te velike ugodnosti. Izposojevalnina je jako nizka, tako da jo zmore vsak naš najmanjši oder.

SOKOLSTVO

s Sokolsko društvo v Krškem bo priredilo ob dvajsetletnici 20. junija t. l. javno telovadbo, združeno z ljudsko veselico. Sokolska kakor tudi druga društva v Posavju se naprošajo, da to prireditvev uvažujejo.

DOMAČE NOVOSTI

* **Dopisnikom!** Načelo vsakega dopisnika bodi, da piše kratko in jedrnat, brez nepotrebnih besed, kajti dopisov prejemamo toliko, da smo prisiljeni krajšati, ako hočemo vse objaviti. Pišite pogostokrat, toda kratko! Dopisnike prosimo tudi, da nam ne poročajo samo o domačih političnih zapletljajih, temveč tudi o drugih dogodkih, kakor o smrtnih primerih, požarih, nesrečah in podobnem.

* **Kralj bo prišel na Bled kesneje.** Kakor javljajo, bo Njegovo Veličanstvo kralj prišel na Bled šele koncem junija ali v začetku julija.

* **Naša kraljica zopet v Beogradu.** Iz Marijanskih Lazni v Češkoslovaški, kjer je bivala dalje časa, se je naša kraljica Marija vrnila te dni v Beograd.

* **Spomenik kralju Petru I. v Kranju.** Pišejo nam: Kranj se pripravlja, da 1. avgusta t. l. slovesno odkrije spomenik našemu prvemu kralju, Petru I. Velikemu, Osvoboditelju. Ker je spomenik dar vseh slojev na Gorenjskem ter prvi v Sloveniji, prijazno opozarja vsa Gorenjska že sedaj in vljudno vabi na to domoljubno slavnost ves narod brez razlike. Skoro gotovo počasti sam naš kralj domorodno svečanost, ki bodi ponosen izraz pristne narodne misli in neskaljenega svobodoljublja ter čistega navdušenja nad narodnim osvobojenjem in ujedinjenjem, pa tudi pristrčno razodetje globoke hvaležnosti in odkritega spoštovanja do našega narodnega vladarja.

* **Ustanovitev Zveze tržkih in zdraviliških občin v Sloveniji** se je vršila 4. maja v Narodnem domu v Mariboru. Novoustanovljeno društvo ima namen ščititi in pospeševati interese teh občin. Društvo je velikanske važnosti, zato je bil ustanovni občni zbor dobro obiskan in je že večina štajerskih trgov prijavila svoj pristop.

* **Imenovanje v ministrstvu za kmetijstvo in vodo.** Za šefa kabineta ministrstva za kmetijstvo in vodo je bil imenovan g. Miloš Štibler, ki je bil že svoječasno načelnik v tem ministrstvu.

* **Štirje konzulati na Sušaku.** Poleg francoskega konzulata, ki že dalje časa posluje, se je sedaj na Sušaku otvoril tudi angleški konzulat. Sušak dobi že v bližnjem času tudi češkoslovaški in nemški konzulat.

* **Stanje bolnikov v Sloveniji.** Dne 17. aprila je bilo po uradnih podatkih v vseh bolnicah Slovenije 2929 bolnikov, in sicer: v splošni bolnici v Ljubljani 585, v bolnici za ženske bolezni 119, v bolnici za duševne bolezni v Ljubljani 261 in v bolnici za duševne bolezni na Studencu 414, ostali bolniki odpadejo na druge bolnice v Sloveniji.

* **Papirnati drobiž se ne sme več izdajati strankam.** Ker je kovanega drobiža sedaj že dovolj, je poštno ravnateljstvo odredilo, da morajo pošte do preklica v neomejeni količini sprejemati od strank papirnati drobiž po 25, 50 in 100 par, ne smejo pa teh novčanic več izdajati strankam, tudi tedaj ne, ako bi jih kdo zahteval. Namreč papirnatega drobiža po 25 par bodo iz-

dajale pošte kovane novce po 10 in 5 par, dokler ne pride v promet kovani drobiž po 25 par.

* **Častno predsedništvo Ljubljanskega velesejma.** Dne 7. t. m. se je vršil občni zbor Ljubljanskega velesejma, na katerem se je izvolil za častnega predsednika g. dr. Ivan Krajač, minister za trgovino in industrijo. — Nadalje so bili izvoljeni v častno predsedništvo gg. minister za kmetijstvo in vodo Ivan Pucelj, veliki župan ljubljanske oblasti dr. Vilko Baltič, veliki župan mariborske oblasti dr. Otmar Pirkmaier, predsednik gerentskega sveta mesta Ljubljane dr. Dinko Puc in dvorni svetnik dr. Rudolf Marn. Upati je, da bo letošnja velesejmska prireditvev, za katero vlada toliko zanimanja, vsestransko uspela.

* **Zagreb proti alkoholu.** V svrhu omejitve uživanja alkohola je zagrebška mestna občina odobrila kredit v znesku 10.000 Din za podporo propagande proti alkoholizmu. Po uradni statistiki so Zagrebčani tekom lanskega leta popili 121.837 hektolitrov alkoholnih pijač. Zagreb ima 1223 javnih lokalov, in sicer 124 gostiln, 17 hotelov, 295 krčem in bufetov ter 787 točilnic in žganjarn.

* **Preložitev sejma na Krki.** Veliki župan je dovolil, da se kramarski in živinski sejem na Krki, ki bi se imel vršiti 17. t. m., vrši 15. t. m., ker je dne 17. t. m. sejem v sosednji občini Stična.

* **Drobiž po 25 par.** Te dni pride v promet drobiž po 25 par. Teh novčanic je izdelanih za 12.500.000 Din. Papirnate krone bo vzela Narodna banka iz prometa.

* **Iz okrožnega tajništva SDS Laško.** Krajevne organizacije SDS sreza Laško bodo priredile v nedeljo 16. t. m. ob 15. uri majniški izlet v Rimske toplice, katerega se bosta udeležila gg. minister na r. dr. Gregor Žerjav in narodni poslanec dr. Ljudevit Pivko. Prireditvev se bo vršila ob vsakem vremenu v prostorih hotela «Nova pošta» z naslednjim dnevnim redom: ob 15. uri pozdrav predsednika sreske organizacije; govor naših predstavnikov; po govoru prosta zabava v zvezi z godbo in pevskim zborom z Zidanega mosta. Zveza vlakov v Rimske toplice in nazaj vsestransko ugodna. Med prebivalci v okoliških krajih vlada za prireditvev veliko zanimanje in se pričakuje od vseh narodnih društev obilna udeležba.

* **25letnica umetniško-igralskega delovanja** bo proslavila v torek 18. t. m. v Narodnem gledališču v Mariboru g. Berta Bukškova. Uprizorila se bo za to priliko Schillerjeva žaloigra v petih dejanjih «Marija Stuart». Jubilatka bo nastopila v glavni vlogi.

* **Trg Laško postane mesto.** Občinski odbor trga Laško je na javni seji soglasno sklenil storiti potrebne korake, da dobi doseđanji trg značaj in pravice mesta.

* **Potres v Zagrebu.** Te dni zjutraj so čutili v Zagrebu in okolici močan potresni sunek, ki je bil najmočnejši, kar so jih v Zagrebu zabeležili v zadnjih letih. Ponekod je opeka padala s streh.

* **Avtomobilski promet Šmarje pri Jelšah—Podčetrtek—Sv. Peter pod Svetimi gorami—Brežice** je dovoljen in se bo otvoril v najkrajšem času.

* **Prve letošnje jagode.** Na zagrebškem trgu so se te dni pojavile prve letošnje jagode. Prinesel jih je neki seljak iz Bosanskega Novega polno košaro. Prodajal jih je po 30 Din kilogram.

* **Trboveljske novice.** Po zaslugi gerenta g. Voduška bodo Trbovlje v kratkem povzdignjene v trg. — Po eno stanovansko hišo sta pričela zidati na Vodah trgovec g. Batič in slaščičar g. Kozina. — Še letos se ima pričeti z zgradbo dveh novih šol, in sicer na Vodah in v Hrastniku. Za sedaj dela težave še kupnina, ki se zdi TPD previsoka. — Po prizadevanju akcijskega odbora, v katerem so združene vse politične skupine razen socialistične, se deluje za enotno strokovno organizacijo rudarskega delavstva. Vršila sta se že dva sestanka, vendar pa še ni prišlo do odločitve. — Občni zbor Jugoslovske

Matice v Trbovljah se bo vršil v nedeljo 16. t. m. — Obe obrtnonadaljevalni šoli v Trbovljah, na Vodah in v Hrastniku, sta zaključili šolsko leto 1925./1926. Uspeh je zadovoljiv. — Za dostojno proslavo Cankarjevega rojstva se imamo zahvaliti marljivemu dramatičnemu odseku našega sokolskega društva. Kakor je znano, obiskujejo člani dramsko šolo, ki jo vodi višji režiser g. Šest iz Ljubljane. — Na občnem zboru krajevne organizacije SDS v Trbovljah je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik g. Vtičar, njegov namestnik g. Goropevšek, tajnik g. Zupanc. Novi odbor nam je porok, da se bo krajevna organizacija kar najlepše razvijala. — Na Tereziji sta se naselila dva nova mesarja: g. Josip Podlogar in g. Andrej Šarlah. — Na zahtevo državnega pravdnštva v Celju je bil aretiran in odpredan v zapor g. Turnšek, bivši rudniški poduradnik. — Na občnem zboru društva hišnih posestnikov je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik g. Gustav Vodušek, namestnik g. Josip Goropevšek, blagajnik g. Vinko Pavlin, tajnik g. Karel Omerzu; odborniki gg.: Franc Drnovšek, Franc Eržen, Jurij Ferenc, Guido Počivavšek, Josip Veber, Tone Štih. — Zaradi slabega zaslužka so se pričeli seliti mladi rudarji v Francijo. Dnevno se oglašajo na občini v svrhu dokumentov, potrebnih za izselitev.

* Pismo iz Francije. Iz Marmeauxa nam pišejo: Dragi g. urednik, tudi jaz se hočem oglasiti v naši preljubi «Domovini», ki jo čitam v daljnji tujini. Vidim, kako je mnogo naše duhovščine po krivici proti «Domovini». Gotovo je ne čitajo, ker bi sicer vedeli, da je «Domovina» poučna v vseh ozirih in da je za pošteno življenje po krščanskih načelih. Vidimo tudi, da SDS zastopa pravilno stališče, ko brani interese vseh malih ljudi, tako kmetov, obrtnikov, delavcev in drugih stanov. — Opozorjam Slovence, naj se sedaj nikar ne podajajo iskat sreče v Francijo, kajti razmere so tukaj zelo težavne. Draginja je spričo padea francoske valute zelo narasla, toda delavske plače se niso nič povišale. V mnogih zadevah pa je tukajšnjim slabim razmeram tudi kriva vojna, ki jo vodijo Francozi v Maroku. — Josip Rožanec.

* Novice iz Mojstrane. Pišejo nam: Zadnje dni smo imeli tudi pri nas zelo mrzlo. V nedeljo zjutraj nas je celo presenetila bela odeja snega, ki pa seveda ni dolgo trajala. — K nam je pripel oddelek vojakov-graničarjev. Bajje jih pride še 80. — Preminila je gospa Marija Pezdinikova. Blag jim spomin!

* Pozdrav slovenskih orožnikov iz Makedonije. Nahajajoči se daleč na jugu naše države in gledajoči z visokih balkanskih hribov solunsko pristanišče, želimo vsem tovarišem, čitateljem in čitateljicam «Domovine» vesele in srečne binkoštno praznike: Miha Čanžek, Franjo Stritzel, Lovro Dormiš, Anton Kambič, Franjo Omufec.

* «Brezalkoholna Produkeija», Ljubljana, Poljanski nasip 10/7, pošlje vsakemu naročniku «Domovine» zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo vam žal! 52

* Sneg v Beli Krajini. Iz Talčjega vrha nam pišejo: Začetek meseca maja smo si predstavljali ves drugačen, kakor je sedaj v resnici. Zadnji čas je nastopilo deževje, toplota je padla, dobili smo mrzle dneve. V noči 6. t. m. je zapadel na Gorjancih sneg, tako da je bilo videti na njih velike bele lise. Mrzli vetrovi so zašli tudi v dolino. «Trije ledeni možje» so prišli v vas in morajo še stresti poslednji mraz iz svojega koša. Vreme je za razvoj čebel silno neugodno. Ob tako neugodnem vremenu bodo letošnji roji precej zakesneli, dasi Talčji vrh ni mrzel kraj.

* Smrtna kosa. V Stražišču pri Kranju je umrla posestnica in trgovka gospa Uršula Ješetova, znana daleč naokrog kot plemenita žena. — V Šmartnem pri Litiji je po daljšem bolehanju preminul trgovec z usnjem g. Ignacij Grum. Pokojnik je bil blag in miroljuben mož ter naš odločen somišljenik. Njegov sin Slavko je pred kratkim promoviral za doktorja medicine. — V Bučah v kozjanskem okraju je umrla gdč. Terezija Sa j o v i č e v a, tamkajšnja šolska upra-

viteljica. Pogreb se je vršil ob lepi udeležbi prebivalstva in stanovskih tovarišev ter tovarišic, ki so prišli od blizu in daleč, da izkažejo dragi pokojnici zadnjo čast. — Blag jim spomin!

* Smrtna kosa. V Begunjah so pokopali posestnika A. Znidarja iz Zgoš, daleč naokrog znanega konjereja. Pokojnik je bil prava gorenjska korenina in navdušen naprednjak. Zaradi svoje poštenosti in resnične vernosti je vedno grajal nekrščansko delovanje SLS in bil kot volilec vedno v naših vrstah. — V visoki starosti 80 let je preminula v ponedeljek v Kamniku gospa Marija Koželjeva. — V Postojni je umrl v 81. letu svoje starosti g. Fran Jurca, veleposestnik. Pokojnik je bil po svoji lesni industriji znan po vsej Sloveniji in severni Italiji. — Na Bregu pri Celju je umrla gospa Josipina Gospodaričeva, zasebnica, v 77. letu starosti. — V Celju je preminul g. Josip Kodre, živinozdravnik, v 76. letu starosti. — V Celju je v javni bolnici umrl g. Rudolf Dornik, trgovski pomočnik in trgovini Putan, 29 let star. — Blag jim spomin!

* Minuli mesec je umrlo v Trbovljah 32 ljudi, večinoma na pljučnici, jetiki in starostni oslabeleci.

* Najboljša vina pokusite edino na vinski razstavi v Ormožu, ki se bo vršila ob priliki okrajne gospodarske razstave v Ormožu od 8. do 15. avgusta t. l.

* Zrtev strele. Te dni je v Račah v mariborskem okraju udarila strela v hlev posestnika Brgleza ter ubila med hlevskimi vrati stoječega mesarskega vajenca Franca Dolenca. Vkljub poizkusom umetnega dihanja nesrečnika ni bilo mogoče spraviti k zavesti.

* Smrtna nesreča. Te dni je dunajski brzovlak pri Litiji do smrti povozil štiriletno Dragico Kolenčevo, hčerko delavca iz tamošnje predilnice. Otrok je šel preko proge, ko je privozil vlak.

* Nesreča. Iz Zapuž ob Mirni nam pišejo: Koncem minulega meseca so se v kamenolomu za apnenico težko ponesrečili Franc Mirtelj, Medart Pirc in Anton Hrovat, ki so jih takoj prepeljali v bolnico.

* Toča v Ljutomerskem okraju. Pred nekaj dnevi jo ponovno divjala nevihta v okolici Ljutomera in Ormoža. Padala je tudi debela toča, ki je v vinskih goricah napravila znatno škodo. Oklestila je pa tudi sadno drevje in poškodovala posevke.

* Smrtna nesreča. Te dni je sedemletna deklica M. Kotarjeva v družbi z neko prijateljico v hribovju pod Bukovo goro v Trbovljah nabirala cvetlice ter se pri tem približala prepadu v bližini Weberjeve gostilne. Po nesreči je deklici spodrsnilo ter je padla čez skalovje na cesto, ki vodi na kolodvor. Otrok je obležal mrtev z razbito lobanjo.

* Utopljenko so potegnili na Polulah pri Celju iz Savinje. Spoznali so v njej 59letno prevžitkarico Lucijo Lapajnerjevo iz Celja. V vodo je zašla najbrž v zmedenosti.

* Premetenee. Iz Celja poročajo: Bivši trgovec Stanko Praznik, rojen v Kokarjih pri Mozirju, se je izdajal za trgovca in naročil pri tujih tvrdkah izven Celja razno blago, katero je potem prodajal pod nabavno ceno, ne da bi to blago dobaviteljem plačeval. Pri tvrdki Ivan Javornik v Ljubljani je naročil dva soda masti na postajo Šoštanj in prodal tam en sod trgovcu Teržanu pod lastno cenó. En sod je poslal iz Šoštanja v Celje na naslov Josipa Podrgajsa. Postajenačelniku v Šoštanju, ki je Praznika poznal, se je zdela stvar sumljiva. Naznanil je to policiji, ki je Praznika aretirala in oddala v zapore. Skupiček 2000 Din je Praznik že v Šoštanju zapil do zneska 150 Din. Policija je oba soda zaplenila in oddala Javorniku. Poleg te nečedne kupčije se je ugotovilo še več njegovih sleparstev.

* Vlom v trgovino. V noči na 6. t. m. je bil izvršen na Jesenicah pri Veliki dolini v trgovino Franceta Brataniča velik vlom. Storiteli so si nabrali za okrog 17.000 Din plena v raznem blagu in izginili.

* Sirovost. Terezija Travnerjeva, mati delavca v Westnovi tovarni v Gaberju pri Celju, je dobila nakazano stanovanje. V soboto zvečer jo je v njenem stanovanju napadel neki delavec, ki se je potegoval za isto stanovanje, in jo tako pretepel, da se je žena onesvestila in so jo morali prepeljati v javno bolnico.

* Če ne prej, pa pozneje. Ivan Majhenič je leta 1918., ko je še služboval kot avstrijski vojak, ukradel s pomočjo svojega brata nekemu posestniku konja in ga takrat prodal za 6000 kron neke na Hrvatskem. Čeprav je izdalo mariborsko okrožno sodišče za Ivanom tiralico, se je vendar ta izmuznil, dokler ni po osmih letih pred kratkim padel v roke mariborski policiji, ki ga je oddala v zapore mariborskega sodišča.

* Ni dolgo užival svobode. Nedavno je pobegnil kaznjeneec Franc Vrankar od delavskega oddelka v Vrhovem dolu pri Mariboru in jo mahnil čez Pohorje, da bi prišel domov v Šmartno v Tuhinjski dolini. Klatil se je nekaj dni po pohorskih gozdovih, dokler ga nista v soboto dež in mraz prisilila, da se je podal v dolino. Aretirali so ga orožniki iz Konjic ter ga vrnili mariborski kaznilnici.

* Vlom v zaklenjeno barako. V noči od petka na soboto 8. t. m. so doslej še neznan storilec vlomili v zaklenjeno Brodnikovo barako pri mostu v Litiji in odnesli iz nje vse pečivo in jestvine. Brodnik je imel svojo barako le slabo zaklenjeno.

* Smrt slovitoga razbojnika. Pišejo nam: Dne 17. marca t. l. je orožniška patrolja pod vodstvom komandirja narednika Toneta Fekonje, našega rojaka rodod od Sv. Urbana pri Ptuj, pred kratkem premeščenega od Sv. Andraža v Halozah v Prizren, obkolila hišo Angeline Ljubičeve v Gornjem selu pri Prizrenu ter tam zajela že dolgo iskanega nevarnega razbojnika Sibina Vukašinoviča. Hajduk Vukašinović je bil oborožen z bombami, avstrijsko karabinko, revolverjem in drugim orožjem. Ko ga je narednik Fekonja pozval, naj se uda, je rekel, da že ve, kaj ga čaka, in da zato ne gre živ v roke orožništva. Dejal je tudi, da se noče boriti z orožniki, ker se mu smili njegova ljubica Angelina in njeni otroci, ki bi gotovo bili ranjeni ali celo usmrčeni. Na ponovni poziv je vrgel bombe skozi okno, obdržal pa je karabinko, s katero se je ustrelil sam, ne da bi prišel živ v roke pravice. Ko sta Fekonja in še neki drugi orožnik odprla vrata v sobo, v kateri se je nahajal hajduk, sta našla tega ležati na tleh. Bil je težko ranjen, vendar še toliko pri moči, da je takoj pograbil puško in hotel streljati Orožnik pa je bil hitrejši ter mu je pognal kroglo v glavo. (Glejte sliko v ilustriranem delu našega lista!) Razbojnika so pokopali prav blizu poti v svarilo vsem, ki bi hoteli kdaj zaiti na tako žalostno razbojniško pot.

* Vlomilska družba. Zadnje dni je bilo izvršenih več vlovov v polhovgrajski okolici. Svoje delovanje pa je bržčas ista tolpa prenesla drugam. V Križah pri Trziču je bilo te dni vmlajeno kar na treh krajih. Pri posestniku Franu Zaplotniku so odnesli nekaj živil; pri posestniku Pičulinu so vdrli v prostore tamošnjega konsumnega društva in odnesli okoli 100 Din gotovine; posetili pa so tudi župnišče, kjer so se najedli kislega zelja in salam, a jih je pregnala kuharica. Orožniki pridno iščejo vlomilce.

* Aretacija nevarnega vlomilca. Te dni je bil aretiran v Ljubljani brezposelni delavec Anton Trampuž iz Rožne doline, ki je 13. aprila vlomil v neko šupo ter odnesel tri kovčge z raznimi predmeti v vrednosti 4500 Din. Po vlovu je Trampuž pobegnil v Italijo, kjer je preživel par veselih dni. Ko pa mu je zmanjkalo zopet denarja, se je vrnil nazaj v Ljubljano. Pri Trampužu na domu v Rožni dolini so našli še za 2000 Din ukradenega blaga. Anton Trampuž je bil izročen sodišču.

* Grozen umor. Iz Vitana pri Središču nam pišejo: V noči od sobote na nedeljo so našli ubitega nedaleč od njegovega vinograda v Brezovčaku (občina Vitana) posestnika Leopolda Pratera iz Vitana. Kot usumljena umora je orožništvo

aretiralo in odvedlo v zapore okrajnega sodišča v Ormož dva mlada fanti Vincenca in Martina Ivanuša iz Šalovec pri Središču, dva znana pretepača in ponočnjaka. V rokah umorjenega so našli vse polno lasov, v njegovi kleti pa ženske ruto, za oboje se je dognalo, da je od služkinje umorjenega posestnika. Njegova služkinja si je prilastila ključ od kleti svojega gospodarja in večkrat gostila na ta način v gospodarjevi kleti svoje prijateljice. Gospodar, ki je že dalj časa opazal, da mu dohajajo nepozvani gostje v klet, je kritične noči zatekel celo družbo mladih fantov in deklet, kako se gostijo z njegovim vinom. Ko jih je hotel pregnati, so ga kratkoma ubili. Razmesarili so ga z žepnimi noži, poleg trupla umorjenega pa še celo postavili križ iz vinogradskih kolov. Služkinja je to že priznala in izdala vse soudeležence. Kdo je pravi morilec, bo, kakor upamo, kmalu dognala nadaljnja preiskava. Zverinski umor splošno priljubljenega posestnika Leopolda Praterja (p. d. Flegariča) je zbudil v vsej okolici splošno ogorčenje in dokazuje znova, koliko živinske podivjanosti je v naši povojni mladini.

ZANIMIVOSTI

× **Nad severnim tečajem.** Kakor je znano, je v lanskem letu skušal Norvežan Amundsen z letalom priti na severni tečaj, a mu je neugodno vreme onemogočilo doseči cilj. Kmalu po ponesrečeni ekspediciji se je začel Amundsen pripravljati na novo ekspedicijo. Izdelal se je v to svrhu poseben zrakoplov, imenovan Norge. Te dni, ko je Amundsen bil že pripravljen, da poleti z zrakoplovom Norge na severni tečaj, ga je nenadoma prehitel Američan Byrd, ki se je popolnoma tiho pripravil na ta polet, in dosegel s svojim aeroplanom 9. t. m. severni tečaj. Šele nekaj dni nato je prišel na severni tečaj tudi Amundsen. Obe ekspediciji sta ugotovili, da na severnem tečaju ni suhe zemlje, temveč samo morje z ogromnimi gorami potujočega leda.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

LITIJSKI DOGODKI.

Velika nesreča. — Odpoved električnega toka. Spomenik padlim vojakom in drugo.

Litija, 11. maja.

Vedno in vedno se opozarja občinstvo, kako silno nevarno je drveti z vozovi po prometnih cestah, posebno, kjer so ovinki.

To nam je zopet dokazal žalosten primer, ki se je pripetil v nedeljo 9. t. m. okrog 20. ure v Litiji. Pred Trškanovo gostilno pri mostu je stal voz gostilničarja g. Cerarja. Na vozu sta bila g. Cerar sam in g. Trškan. Cerar je pognal in počil z bičem. Konja sta skočila in hotela na ovinku čez most, v tem trenutku pa je pridrvel z mosta voz trgovke gospe Elsnerjeve iz Litije. Na vozu so bili poleg gospe Elsnerjeve njena 72letna mati, ravnatelj g. Elsner, blagajničarka in hlapec. Oba voza sta z vso silo trčila drug ob drugega. Voz gospe Elsnerjeve se je prevrnil in konja sta s prevrnjenim vozom zdirjala naprej po Litiji. Na cesti je med ponesrečenci nastalo stokanje in vpitje. Pasantom, ki so došli na pomoč, se je nudil strašen prizor. Najhujše ranjena je mati gospe Elsnerjeve. Glava ji je grozno ranjena, lice globoko pretrgano, nos popolnoma odtrgan. Nos so našli kesneje na cesti. Tudi hlapec je močno poškodovan. Oba sta bila prepeljana s prvim vlakom v ljubljansko bolnico. Manj poškodovana je gospa Elsnerjeva, ki ima baje poškodbe na prsnem košu, ki pa niso nevarne in se ponesrečenka v domači oskrbi. Ostali so dobili le neznatne poškodbe. Po izjavi zdravnika je stanje matere gospe Elsnerjeve glede na njeno starost zelo brezupno. Konjema, ki ju je gospa Elsnerjeva šele pred kratkim kupila, se ni nič zgodilo. Le voz je poškodovan. Cerarjev voz in konja so ostali nepoškodovani. Naj bo ta nesreča vsem voznikom v resen opomin.

Elektriko v Litiji bomo baje kmalu izgubili. Litijska občina je imela do 1. t. m. glede plačevanja električnega toka sporazum s tukajšnjo predilnico, ki je imela razsvetljene nove stavbe (stanovanske hiše delavcev). Tok je predilnica s 1. t. m. odpovedala iz razlogov štedenja. Tako dobičkonosno podjetje, kakor je litijska predilnica, ne bi smelo štediti že iz socialnih ozirov. Če je že nudila delavcem udobna stanovanja, zakaj jim je odvzela luč, ki jim je prav tako potrebna kakor voda. Ravnateljstvo podjetja naj to uvidi in tok obnovi, ker bosta sicer litijska in hotiška občina prisiljeni, postaviti si lastno električno centralo in bo pri tozadevni v občinskem proračunu stavljeni postavki gotovo najbolj prizadeta predilnica.

Odbor za postavitev spomenika padlim vojakom litijske občine je pridno na delu, da čimprej uresniči stavljenemu mu nalogo. Nabranih je že nekaj tisoč dinarjev. Splošno se želi, naj bi spomenik stal v ograjenem cerkvenem vrtu poleg cerkve, kjer bo najbolj viden.

Prestavljen je v Kamnik sodni kanelist gosp. Alojzij Kralj, vesten blagajnik naše okrajne organizacije. Upamo, da se bo naš vrli Lojze zopet kmalu povrnil med nas.

V soboto 8. t. m. je v politični šoli predaval o socialnih delavskih vprašanjih g. dr. Joža Bohinjec iz Ljubljane. Po njegovih jasnih izjavah se je razvila živahna debata. Videli smo, da se naša stranka po svojih močeh trudi, zboljšati socialni položaj našega kmeta, delavca in malega obrtnika. V soboto 15. t. m. bo zaključek politične šole, katere se bodo udeležili vsi gg. predavatelji in minister na razpoložanju gosp. dr. Gregor Žerjav.

PISMO OD KRKE.

Cerklje ob Krki, v maju.

Nekaj malega moramo tudi iz našega kraja poročati cenjenim čitateljem priljubljene «Domovine», čeprav smo pri nas precej črni. Najprej moramo omeniti, da smo velikonočni ponedeljek prav imenično obhajali. Bilo je lepo vreme in obilno občinstvo, faranov in tujcev. Brez «likofa» pa le ni bilo, kakor pravimo pri nas. Istega dne pozno ponoči je prišel domov eden naših vrlih pristašev, ki je ves dan stregel v eni tukajšnjih gostiln. Doma pa je nastal prepir, ker so njegova mati in sestre pristašnje SLS. Nenadoma se je v ta prepir vmešal kaplan g. Tomazin, ki se je bogve odkod vzel v poznih nočnih urah, ter je pomagal ženskam v boju proti našemu somišljeniku g. Žibertu, ki je vsiljivca krepko prijel ter porinil z domačega dvorišča, češ, kaj se ima vmešavati v stvari, ki ga nič ne brigajo. Pravijo, da jo je prestrašeni g. Tomazin precej hitro pobrisal.

Kakor je dopisnik v «Slovincu» poročal, gre Ivanuš v Krško, ker je tam kupil hišo. Ali dopisnik nima toliko olike, da bi to vest napisal malo manj neotesano, in sicer n. pr. tako-le: «G. Edvard Ivanuš, trgovec v Cerkljah, je kupil v Krškem veletrgovino Auman in se bo v jeseni preselil tjakaj.» G. dopisnik, malo več obzirnosti Vam ne bi škodovalo. Če hočete biti gospod, morate biti bolj olikani!

Pa še eno moramo povedati o našem kaplanu g. Tomazinu. Mladi mož je dejal na prižnici, da se ljudje, zlasti polizobraženi, ne znajo spovedovati. Pri tem je menda meril na neko osebo. Toda mladi mož naj se nikar ne zgleduje nad ljudmi, ki so se krščanskega nauka učili mnogo prej kakor on in ki so se ga dobro naučili. Reči moramo, da sploh ne razumemo, kaj hoče g. kaplan. Ali želi mogoče, da se mu pri spovedi naravnost zlažemo, da smo tatovi, ubijalci, sleparji? Naj nas torej natančno pouči. Da je mogoče greh čitati priljubljeno «Domovino», tega mu ne verjame še noben otročaj več.

Dne 8. t. m. zvečer smo imeli v gostilni «Beograd» občni zbor k. o. SDS. Obisk je bil polnoštevilen; občinstvo se je kar gnetlo v sobi. Lepe mu, jasnemu govoru g. dr. Rapeta so navzoči navdušeno pritrjevali. Za predsednika je bil izvoljen tov. Franc Žibert, posestnik, za podpredsednika tov. Joško Golobič, posestnik in čevljar-

ski mojster. Predsednik, podpredsednik in ostali člorniki so porok, da bo organ občine lepo uspevala. Po zborovanju se je vršil radio-koncert. Občinstvo je ves večer z zanimanjem poslušalo delovanje aparata. G. dr. Rape naj nas pride še večkrat obiskat.

VESTI IZ ŠMARTNA PRI LITJI.

Šmartno pri Litiji, 10. maja.

Že nekaj tednov je, odkar smo se oglasili v «Domovini», ki prihaja tudi v naš kraj v obilnem številu. Tako je prav! Dobro štivo vzgaja tudi dobre duhove in jača voljo za dobro stvar v našem okraju. Ne mislite, da spimo, tiho in smotno delo v vseh organizacijah se krepko nadaljuje. Pred vsemi prednjači Sokolski oder, ki je poleg nastopov doma izborni odrezal tudi nastopi na Vačah in Litiji. Nad vse častno so se izkazali v «Domnu» in Ganglovem «Sinu». Tudi »Vdova Rošlinka« je bila prav dobra — in brez prahu. Igralci in igralke kažejo lep talent in mnogo dobre volje. Režiserju br. Ognjeslavu Fincingerju kakor tudi izbornim diletantom za njihove nastope iskrene čestitke!

Dne 2. t. m. smo imeli v Šmartnem veliko gasilsko tombolo, katere čisti dobiček je namenjen za nabavo nove motorne brizgalne. Tombole se je udeležilo blizu 2000 ljudi. Imeli smo prav lepe dobitke. Prodanih je bilo 7000 srečk, ki so jih spravili v promet živahni prodajalci in prodajalke iz Šmartna in okolice. Za lep uspeh gre zahvala predvsem agilnemu odboru gasilnega društva, ki je topot ponovno dokazal, da je kos tudi taki nalogi. V nedeljo 9. t. m. je priredilo društvo običajen izlet v Javorje. Tokrat so se izkazali tudi tamburaši. Kakor se čuje, dobimo tudi pevovaljo.

Poleg veselih novic imamo sporočiti žalostno vest da je v nedeljo 9. t. m. ob 10. uri zvečer umrl g. Fr. Grum, oče mladega pisatelja g. Slavka Gruma, ki je pravkar dovršil medicinske študije na Dunaju. Pokojnik je bil mož poštenjak in kremenit značaj. Mlademu pisatelju kakor tudi vsej rodbini naj velja naše iskrene sožalje.

S 1. junijem t. l. se bo poslovil od nas g. Jože Vozelj, gostilničar, ki odhaja v Brežice. Njegovo izgubo bodo občutile vse organizacije. Sokolski oder kakor tudi Sokol izgubita v njem agilnega in zaslužnega delavca, ki se ni nikdar strašil dela bodisi v tej ali oni narpegni organizaciji. Zaslužnemu delavcu za napredno stvar želimo v novem kraju obilo sreče!

ATENTAT BOLGARSKEGA KOMITAŠA.

Strumica (Južna Srbija), 3. maja.

V največjem miru, ko smo tukaj že skoro pozabili na svoječasne vedne napade bolgarskih komitašev in ko je bilo že vse prepričano, da se ni več bati ponovnih napadov, se je zgodil nov atentat. Na pravoslavno veliko soboto dne 1. t. m. ob osmih zvečer je vrgel skozi okno v hotel «Srpski Kralj» v najlepšem delu mesta neki bolgarski komitaš bombo, hoteč ubiti lastnika hotela, ki pa je bil odsoten. Žrtve eksplozije so bili gostje, ki so sedeli za mizami. Da je bil napad namenjen hotelirju, je jasno, ker je ta predsednik komiteja proti bolgarskim komitašem.

Takoj po eksploziji je začelo vreti ljudstvo od vseh strani, da bi prijel atentatorja. Ta pa si je napravil prosto pot na ta način, da je vrgel še eno bombo zunaj pred hotelom, ter nato takoj zbežal proti periferiji mesta. Ustaviti ga je hotel neki vojak, ki se je slučajno nahajal v bližini, toda zločinec ga je ustrelil s samokresom v čelo, da se je smrtnoranjeno zgrudil na tla. Ker je bilo zasledovanje opasno, si ni nihče več upal za atentatorjem.

Od prve bombe je bil samo eden toliko ranjen, da je podlegel. Pri drugi eksploziji na ulici je obležalo deset lahko in šest težko ranjenih. Usmrčen je bil samo neki 17letni mladenič. Med ranjenci so bili v pretežni večini tukajšnji meščani in deloma vojaki, med temi dva podoficirja.

Ta zločinski napad je zelo vznemiril prebivalstvo, ki je potrebno miru, saj je med vojno dovolj trp

PREKMURSKO PISMO.

Murska Sobota, v začetku maja.

Dovolite, da jaz kak stari demokrat par rejči napišem v našoj «Domovini», štero že pet let čtem. Od tistih mao, ka je Prekmürje prikapčano k Jugoslaviji, sem veren pristaš Demokradske stranke. To pa zatogavolo, ar je Demokradska stranka edina med vsemi političnimi partajami, štera je za nas Prekmürce dosegamao največ dobroga včinila. To tüdi našo lüdstvo dobro zna. Gospod urednik, če bi midva vküper bila, bi Vi gvüšno na mene takšo pitanje stavili: Če je to istina, ka vsi Prekmürci znajo, ka je Demokradska stranka za Prekmürje največ dobrega napravila, zakaj pa ste dosegamao ne več votumov na našo stranko döj djali? Na to Vašo pitanje bi Vam dao odgovor:

Vi gvüšno znate, ka sta v Prekmürju dobila največ votumov g. Klekl in g. Radič. G. Klekl so dühovnik, to tüdi vsi znamo. Mi Prekmürci, vseeno či papinci či evangeličani, smo verni lüdje. Mi vsakši svojo vero poštvüvemo in radi hodimo v cirkev. G. Klekl so za követa gor stopili in so nam pravili, ka je naša vera v nevarnošči. Oni so nam pravili, ka so demokrati protiv vere, ka nam oni ščejo vero vkraj vzeti. To so oni nam pravili, našo lüdstvo pa jim je to vervalo. Zakaj pa jim je našo lüdstvo to vervalo? Dokeč smo mi bili pod Vogri, so se naši dühovniki nikdar ne v politiko mešali.

Mi smo toga ne včeni, ka bi dühovnik követ bio. Zaj pa si je našo lüdstvo mislilo, če že ednok dühovnik za követa gori stopi, te je pa gvüšno naša vera v nevarnosti, ar bi on inace toga ne včino. Zaj pa smo skoro že sedem let prikapčani k Jugoslaviji. V tem dugom vremeni pa je Demokradska stranka že višekrat na vladi bila. Ka pa je zaj našo lüdstvo vidlo? Vidlo je to ka je Demokradska stranka ne proti veri. Mi vsi znamo, ka so se naša deca pod demokradskej vladöj ranč tak v šoli veronauk včila kak prvine. Naši dühovniki so pod demokradskej vladöj ranč tak kak prvine dobili plačo od države. Mi smo v cirkev ranč tak slobodno hodili kak prvine. Nikdar sem ešče ne čüo, ka bi šteri demokrat pravo, ka ne smimo v cirkev hoditi. Gnesden že vsi znamo, ka je naša vera ne v nevarnošči. Mi tüdi vsi znamo, ka naša Demokradska stranka z vero nema nihčega posla. Zaj vidimo, ka smo bili od gospoda Kleklna zapelani. Oni so za követa gori stopili samo za svoj in svoje partaje hasek, za nas pa so se ne brigali. Mi Prekmürci smo nikdar ne takših dühovnikov meli, šteri bi se v politiko mešali in jih tüdi gnesden neščemo meti.

Dühovnik more predgati mir in lübezen med lüdstvom, ne pa sovraštva. Šteri dühovnik pa se v politiko meša, pa nemre več mira in lübezni predgati. Mi vsi znamo, ka so Kleklnove «Novine» dostakrat pune grdih rejči o njihovih političnih nasprotnikih.

Gvišno je tüdi to, ka se za dühovnika ne sliši, ka on po novinah in na shodih okoli šinfa. Vse to je že gnesden našo lüdstvo sprevidlo, zato pa zaj pristopa k tistoj stranki, štera vere ne meša v politiko. Edina takša stranka je za nas Prekmürce Demokradska stranka, ki je samo virstvena (gospodarska).

Dosta naših lüdi je svoj votum na Radičevu partajo döj djalo. Radičevi agitatorji so našimi lüdstvi vsemogoče obečavali. Zaj pa so že drugo na vladi, pa so še nam nikač ne spunoli. Pri novih volitvah bo našo lüdstvo že znalo, komi naj svoje votume da. Zaj se Vam pa, gospod urednik, lepo zahvalim, ka ste moje pismo gor vzeli. Proso pa bi Vas, ka bi ešče drügič gor vzeli moje pismo. Prekmürski demokrat.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Potepinov odgovor.

Policijski komisar: «Ze zopet ste tukaj. Tridesetkrat vas že vidim.»

Potepin: «Saj to je prav. Če bi nas ne bilo, bi ne imeli nikakega posla.»

Tako dolgo ne more čakati.

Stranka: Kdaj mi boste prinesli obleko?»

Krojač: «Kadar boste prejšnjo plačali.»

Stranka: «Tako dolgo pa ne morem čakati.»

Zarekel se je.

Kunigunda: «Ali je to blago novo?»

Prodajalec: «Seveda, saj je šele včera j prišlo.»

Kunigunda: «Ali ne izgubi barve?»

Prodajalec: «Izključeno, imeli smo ga tri tedne v izložbenem oknu.»

Umetnost potapljanja.

Hlačoper: «Vaja napravi vse. Pomisli, jaz zdržim že 20 minut pod vodo.»

Hlačnik: «Kaj, tako dober potapljač si že?»

Hlačoper: «Seveda, toda zaenkrat se potapljam še samo do vratu.»

Tako je.

Mojzes: «Ko sem se izselil iz hotela 'Imperial', je hotelir cele tedne jokal za menoj.»

Izak: «Kaj tako rad te je imel?»

Mojzes: «To ravno ne, toda v novem hotelu zahtevajo plačilo naprej.»

Vzrok.

Janezek: «Oče, zakaj ženske ne morejo biti vojaki?»

Oče: «Ker je treba pri vojakih ubogati, sinček.»

Ni poročen.

Ožbovt je srečal svojega starega znanca Evzebija, ki je bil ves popraskan po obrazu, zaradi česar ga je Ožbovt s pritajenim posmehom ogledoval ter rekel: «Kaj si poročen?»

Evzebij: «Ne, ne, samo z britvijo sem se vrezal.»

Ojstričan in Dravogradčan.

Ojstričan je prišel k nekemu dravograjskemu trgovcu nakupovat ter ga je prosil, naj mu dá tudi kak časopis. In sicer je začel Ojstričan takole: «Dobr jut, guspuot. Kaj mote koke cajtne za brat?»

Trgovec: «Kakšne bi pa radi?»

Ojstričan: «'Dumovinu'. Tista najbolj lepu na pa risničnu piše.»

Trgovec: «Zakaj pa ne 'Slovenskega gospodarja'? 'Domovina' je proti veri.»

Ojstričan: «Pruoti vieri? Saj ne piše, da ne smimu modlit al pa v cirkev hot.»

Trgovec: «Duhovnike pa vendarle vedno obdeluje.»

Ojstričan: «Krez duhovnike pa naj šijfle, zaka pa se miešaju v pulitiku!»

Trgovec: «Po 'Domovino' pojdite le kam drugam, jaz je nimam.»

Ojstričan: «Taj pa srečnu. Pr Vas ne bom nëesar kupu.»

Ni ga razumel.

Profesor: «Pod tem starim hrastom sem pogostokrat počival in zbiral svoje sile!»

Kmet: «Kaj, vi jeste želod?»

Listnica uredništva

Gozd pri Kamniku. Iz dopisa nismo mogli razbrati, kaj želite.

Grm-Gradec pri Črnomlju. Oprostite, da šele danes odgovarjamo. Anekdote in povesti iz Bele Krajine nam bodo prav dobro došle.

Stari trg ob Kolpi. Dopisa žal nismo razumeli.

Dolnji Boštanj. Iz dopisa nismo mogli jasno razbrati, za kaj gre.

Kozminei. Katero povest mislite?

KOLESA

kupite najbolje pri tvrdki

in vse potrebščine

OSRAM
žarnice

EXCELLA
šivalni stroji.

Negova. Žal, je sedaj zastarelo. Pišite nam krajše stvari, katere lahko takoj objavimo.

Sv. Marko. Piše Ptujca. Pride prihodnjič. Prosimo, da nam poročate tudi o vseh drugih domačih dogodkih, kakor o smrtnih primerih, požarih, nesrečah in podobnem, kar se zgodi pri Vas in v bližnji okolici.

Verače. Razburjenje je popolnoma neumestno zaradi stvari, ki se ni zgodila namenoma. Nam je resnično žal, če ima dotični dopis prikrita podtikanja. Drugi dopis pride prihodnjič.

Strumica. Prosimo prijazno, da nam večkrat pošljete novice iz Južne Srbije.

Iz Slovenskih gor. Še pride.

Draga pri Studencu. Slika se žal ni dala napraviti. Razglednico Vam vrnemo.

Pristava. Mnenja smo, da bi bilo bolje, če se dopis kljub zadostnim pričam opusti. To so očitki, ki morajo na vsak način roditi slabo kri. Prosimo, da nam odgovorite, kako mislite.

Ormož. Glede davka na ročne delavce bomo skušali dobiti natančnejša pojasnila, ki jih bomo priobčili v eni prihodnjih številkih.

Slovenigradeec. Vest je nerazumljiva.

Sv. Andraž v Halozah. Fotografijo bomo vrnili.

KOSE

fine koroške, garantirane, dolge po 60 in 65 cm, razpošiljamo poštine prosto po povzetju 3 kose za 70 Din. Če naročite 6 kos, damo eno po vrhu zastoj.

„RADIOL“, Ljubljana, Krekov trg 10/e.

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta št. 13

Zaloga vsakovrstnih usnjatih torbilo in kovčkov, gamaš, nahrbtnikov, oprem za konje, kakor tudi pritlikin. Kovčki za vzorce in potnike se izvrše natančno po naročilu v lastni torbarski delavnici na Slomškovev trgu št. 6. 53 a

REVMATIZEM!

Izjava hvaležnosti.

Gospodu drju. I. Rahlejevu

77

v Beogradu.

Bolehal sem na groznem revmatizmu. Uporabil sem mnogo zdravil, pa ni bilo nobene pomoči. Umiral sem od strahovitih bolečin. Nazadnje, v svojo srečo, sem se obrnil na Vas za Vaše zdravilo «Radio Balzamika». Pri prvem namazanju sem dobil še večje bolečine, toda poslej čez dve uri so bolečine popolnoma prenehale. Uporabljač Vaše zdravilo sem že četrti dan opravljal svoj posel v prodajalni. Jaz se Vam, g. doktor, domsmrtno zahvaljujem in Vaše zdravilo vsakemu prav rad priporočam. Odkar sem ozdravil, naročil sem od Vas še več steklenic zdravil in komur sem dal to zdravilo, vsakdo je ozdravil od te grozne bolezn. Na ta način sem si pridobil mnogo prijateljstva in hvaležnosti, a Vam se kolikor toliko oddolžujem. Prosim Vas, da mi pošljete še deset steklenic «Radio Balzamike».

Vrnjačka Banja, 3. XI. 1925.

Spoštuje Vas vedno hvaležni Vam

MILJUTIN PROKIĆ, trgovec.

Zdravilo «Radio Balzamika» se izdeluje, prodaja in pošilja z doplačilom na laboratorij «Radio Balzamike», Beograd, Kosovska 43.

KOLESA

kupite najbolje pri tvrdki

in vse potrebščine

OSRAM
žarnice

EXCELLA
šivalni stroji.

J. GOREC

Ljubljana, Dunajska cesta 1 v palači Ljubljanske kreditne banke in Gospodarska cesta 14 v hiši gostilne Novi svet.

Za oplemenjevanje polti za negovanje telesa

se je tisočkrat pokazalo koristno, pa bo tudi našim žiteljem vedno dobro poslužilo. Da se doseže bela čista polt: Elsa tekoče lilijino mleko daje obrazu mladeniško svežino 18 Din 20 p. Najfinejši puder lepote dr. Klugera 27 Din 50 p, puder za dame 4 Din 40 p, lepota bela in rdeča 3 Din 30 p. Zoper rdeče, razpokane

roke: Elsa glicerini lepote 19 Din 80 p. Zoper bledico v licu slabokrvnih, slabotnih žen in otrok: Fellerjevo pravo, okusno ribje olje 22 Din, Elsa kina železno vino 16 Din 50 p. Zoper slabi rast las in prhljaj: Elsa cvet za lase 27 Din 50 p. Za odstranitev nepotrebnih las: Elsa depilatorij 34 Din. Za snežnobe zob: Elsa voda za usta 16 Din 10 p. Zoper kurja očesa: Elsa turistovski bliz 6 Din 10 p in Elsa turistovska tinktura 11 Din. Za Vaš blagor: Elsa mentolni klinčič 10 Din,

Elsa Kolonjska voda 16 Din 50 p, Elsa gozdni vonj za sobe 16 Din 50 p. Zavojnica in poštnina se računa posebe. Brez posebnih stroškov samo, ako se naroči v istem razdobju s slavnim domačim sredstvom Fellerjevim «Elsafluždom» pri lekarnarju Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

Posamezne steklenice Elsa-fluida se dobe v lekarnah in sorodnih trgovinah ob znižanih cenah po 9 Din.

MALI OGLASI

Sprejme se fant

poštenih staršev, ki ima veselje do čevlarske obrti. Nastop takoj. — Alojzij Lorenčič, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Lepa gostilna in malo posestvo 80

z velikim sadnim vrtom in prostim stanovanjem pri Mariboru se proda. — Pojasnila daje Franc Damiš, Studenci pri Mariboru, Zrinskega ulica 1.

Kovačnica 78

na prometnem kraju iščem v najem. — Ponudbe naj pošljejo na upravništvo lista «Domovine» pod «Kovačnica».

Hiša 81

z tremi sobami, kuhinjo in kletjo je naprodaj. Poleg je njiva, travnik, gozd, skupaj pet oralov, na zelo prijaznem kraju pod starim gradom, pripravna za obrtnika ali upokojenca. Na željo kupca se proda tudi sama hiša. — Poizve se pri Ivanu Jeraju v Smledniku št. 1.

Izvežbanega oglarja

z dolgoletno prakso proti dobremu plačilu išče tvrdka D. Marušič v Ljubljani, Sv. Petra cesta 40. 74

Gospodična 73

mlada, simpatična, išče službe kot natakarica, samo pri boljših ljudeh. Govori tudi hrvatsko. Nastop po dogovoru. — Cenjene ponudbe je poslati na upravo «Domovine» pod št. 85.

Kot nagrada novo dvokolo ali sportni voziček!

Kdor kupi ali posreduje, da proda podpisana tvrdka 10 novih dvokoles ali otroških vozičkov v letošnjem letu, dobi kot nagrado novo dvokolo, kompletno z angleško pnevmatiko, ali otroški sportni voziček. — Zahtevajte cenik! — Prodaja tudi na obroke. — Največje skladišče dvokoles, otroških vozičkov in pnevmatike. — «Tribuna», P. B. L., tovarna dvokoles, otroških vozičkov in delov, Ljubljana, Karlovška cesta 4.

Mnogi ne vedo, da je glavni vzrok mnogih trpljenj in boleznj slabo negovano in zato ob-

Prvovrstno modro galico

garantirano 98 do 99%, v vrečah po 100 kg franko Ljubljana

nudimo po naslednjih cenah:

pri odjemu do 100 kg . . .	à kg po 7'60 Din
" " od 100 do 1.000 kg " " "	7'50 "
" " " 1.000 " 5.000 " " "	7'45 "
" " " 5.000 " 10.000 " " "	7'40 "

Plačljivo: polovico pri naročilu in polovico pri odjemu blaga.

Za obilna naročila se priporoča

„EKONOM“

csrednja gospodarska zadruga v Ljubljani
P. B. L. 70

čutljivo telo. Ni domišljavost, temveč le izpolnjenje prirodnega zakona, če negujemo polt in lase. Za racionalno nego telesa slišimo vedno spet hvaliti: Fellerjevo pravo kavkaška Elsa pomado za obraz in kožo, Fellerjevo močno Elsa pomado za lase, Elsa milo zdravja in lepote, ki ne zahvaljuje svoje pristaše samo prijetnim vonjem,

temveč tudi koristnim sestavinam, ki oplemenjujejo kožo. Elsa milo se dobi 5 vrst: Elsa lilijino mlečno, glicerinsko, boraksovo, katransko ter milo za britje. Za poizkušnjo se moreta naročiti 2 lončka pomade za 38 Din; 5 mil za 52 Din, že z zavojnico in poštnino pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatrg 360, Hrvatska.

Ne pomaga nič! — Prepričajte se!

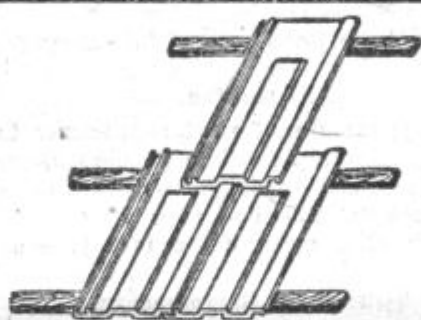
**Kar je res!
je pa le res!**

Da se kupuje najbolj trpežno blago za ženske in moške obleke le v domači znanj trgovini pri

Češniku

Ljubljana, Lingarjeva ulica

Največja izbira avilnatih rut in šerp.

Najtrpežnejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema zareza, kakor tudi bobrovcev (biber) in

zidno opeko.

Stekleni strešnik stalno na zalogi.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!

Miklošičeva c. 13

Telefon št. 16.

Ustanovljena leta 1889.

Poštni ček 10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Stanje
vloženega denarja
nad 200 milijonov
dinarjev.

LJUBLJANA

Prešernova ulica

Stanje
vloženega denarja
nad 800 milijonov
kron.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamci zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi, cerkveni in občine občanski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

Hranilnica daje posojila po nizki obrestni meri na posestva in menice.